

ONNISTUNUT TAPAHTUMA LAHDEN SEUDULLA

Lahden tapahtumajärjestäjän oppaan rakentuminen

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Matkailun koulutusohjelma
Luonto- ja elämysmatkailu
Opinnäytetyö
31.2.2008
Susanna Kaarina Kytösaho

Lahden ammattikorkeakoulu
Matkailun koulutusohjelma

KYTÖSAHO, SUSANNA:

Onnistunut tapahtuma Lahden seudulla.
Lahden tapahtumajärjestäjän oppaan rakentuminen

Luonto- ja elämysmatkailun opinnäytetyö, 40 sivua, 25 liitesivua

Kevät 2008

TIIVISTELMÄ

Erilaisten tapahtumien määrä on kasvanut runsaasti ihmisten vapaa-ajan lisääntymisen myötä. Kaupungit ja paikkakunnat ovat huomanneet tapahtumissa markkinoitikeinon, jolla aluetta voidaan tehdä tunnetuksi ja vetovoimaiseksi. Tapahtumarikas kaupunki mielletään elinvoimaiseksi ja sitä voidaan pitää yhtenä alueen kilpailukyvyn välineenä. Tapahtumien järjestämiseen suhtaudutaan entistä myönteisemmin ja niiden järjestämistä tuetaan. Tapahtumien myönteiset vaikutukset järjestyspaikkakunnalle nähdään yhteisenä hyvänä niin paikkakunnan asukkaille, matkailijoille, taloudelle kuin alueen imagoillekin.

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena oli koota ehdotus tapahtumajärjestäjän oppaasta Lahden kaupungille. Ehdotus koottiin vertailemalla muiden kaupunkien ja paikkakuntien olemassa olevia tapahtumakäsikirjoja sekä tutkimalla tapahtumien järjestämiseen liittyvää kirjallisuutta ja alan tutkimuksia. Työn toimeksiantajana toimi Lahti Travel Oy.

Työn tietoperusta koostuu tapahtumamanuaalia tukevasta teoriasta. Olen halunnut sijoittaa tapahtumaoppaan ja tapahtumien järjestämisen laajempaan kontekstiin, jossa tapahtumat nähdään paikkakunnan imagoa ja vetovoimaisuutta lisäävänä elementtinä. Teoriaosuudessa kerrotaan tapahtumien nykytilasta Suomessa ja tarkemmin Lahden alueella. Tapahtumien vaikutuksista keskitytään pääasiassa myönteisiin vaikutuksiin ja siihen, miksi tapahtumien tuottamista ja järjestämistä tulisi tukea entistä enemmän.

Tämän opinnäytetyön tuloksena muodostunut Lahden tapahtumajärjestäjän opas tulee toivottavasti tueksi ja avuksi tapahtumien järjestäjille Lahden alueella ja osaltaan alentaa kynnystä lähteä mukaan järjestämään onnistuneita tapahtumia. Opas vastaa osittain kysyntää, jossa lahtelaisilta tapahtumajärjestäjiltä ovat puuttuneet tapahtumien järjestämisen ohjeistukset. Jotta opinnäytetyöstäni olisi hyötyä toimeksiantajalle, oppaan työstämistä on kuitenkin vielä jatkettava, ennen kuin opas saadaan todelliseen käyttöön Lahden alueen tapahtumajärjestäjille.

Avainsanat: tapahtumat, yleisötilaisuudet, käsikirjat, paikkakunnat, alueellinen imago, (talous)vaikutukset

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme in Tourism and Hospitality

KYTÖSAHO SUSANNA: Successful event in Lahti Region.
Development of Lahti's event handbook

Thesis of Nature and Soft Adventure Tourism, 40 pages, 25 appendices

ABSTRACT

The number of various special events today is greater than ever due to increasing leisure time. Cities and localities have noticed that events can be an effective marketing tool when developing the regional image and attractiveness. An eventful city is considered blooming and full of vitality and events can be a means to enhance competitiveness for the region. The attitude towards organising events is becoming more positive and event organizing is supported by cities. Special events have a positive effect on the locality and events are seen as a common good for the local population and the economy, as well as for the image of the region.

The aim of this functional thesis was to develop a proposal for an event handbook for the city of Lahti. The proposal was made by comparing existing event handbooks in cities and localities and by studying event management literature and research. The product was made for Lahti Travel Oy.

The sources of information used in this thesis are based on theory, which is a background for compiling an event handbook. I wanted to place an event handbook and event organizing in a wider context, where events can be seen as an element improving the image and attraction of localities. The theory describes current events in Finland in general and those in the Lahti region in particular. This thesis mainly focuses on the positive impacts of organizing events and on the reasons as to why producing and organising events should be supported even more.

The product of this thesis is an event handbook for the Lahti region, which will hopefully help and guide event organizers in Lahti and encourage them to arrange successful events. As the event organizers in Lahti have not had a complete guide for organizing special events before, the handbook will thus, to some extent, meet a very heavy demand. However, in order to make this thesis truly beneficial for Lahti Travel Oy, the event handbook will need some further work before it will be ready for use among the event organisers in Lahti region

Key words: Events, specials events, handbooks, localities, regional image, (economic) effects

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
1.1 Työn tarkoitus ja tavoitteet	2
1.2 Työn rakenne	3
1.3 Kohderyhmä	3
2 TAPAHTUMAT JA NIIDEN JÄRJESTÄMINEN	4
2.1 Tapahtuman määritelmiä	5
2.2 Tapahtumatyyppejä ja luokittelua	6
2.3 Yleisötilaisuudet Suomessa	7
2.4 Tapahtumajärjestämisen ammattimaistuminen	9
2.5 Tapahtumien kaupallistuminen	10
3 TAPAHTUMAT ALUEEN IMAGONA JA VETOVOIMATEKIJÄNÄ	12
3.1 Kaupunkien yleinen suhtautuminen tapahtumiin	13
3.2 Lahden seudun suhde tapahtumiin	14
3.2.1 Lahden seudun tapahtumatarjonta	14
3.2.2 Lahden tapahtumat tulevaisuudessa	16
3.2.3 Lahden erikoispiirteet ja vahvuudet tapahtumissa	17
3.2.4 Kehittämiskohteet ja kompastuskivet	18
3.3 Tapahtumien rahoitus	19
4 TAPAHTUMIEN VAIKUTUKSET ALUEELLISESTI	21
4.1 Sosiaaliset ja kulttuuriset vaikutukset	21
4.2 Vaikutukset talouteen	22
4.3 Vaikutukset matkailuun	24
4.4 Tapahtumamatkailu	25
4.5 Vaikutukset keskustan vetovoimaan	26
5 TAPAHTUMAKÄSIKIRJAT	27
5.1 Vertailtavat tapahtumaoppaat	27
5.1.1 Tampere	27
5.1.2 Jyväskylä	28
5.1.3 Helsinki	28

5.1.4 Espoo	29
5.1.5 Etelä-Pohjanmaa	30
5.2 Lahden tapahtumaoppaalle asetettuja tavoitteita	31
5.3 Mitä hyötyä Lahden tapahtumaoppaasta on?	32
5.4 Tapahtumaoppaan jatkojalostus	33
6 OPINNÄYTETYÖN ARVIOINTIA	35
6.1 Tavoitteiden saavuttaminen	35
6.2 Kehitysideat	37
6.3 Toimeksiantajan arvio	38
7 YHTEENVETO	39
LÄHTEET	41
LIITTEET	44

1 JOHDANTO

Tapahtumat nähdään tärkeänä strategisena tekijänä kaupunkien ja paikkakuntien elinvoimaisuuden ja kilpailukyvyn kohentamisessa. Useissa tutkimuksissa on tuotu esille tapahtumien myönteiset vaikutukset niin alueen elinkeinoelämään kuin matkailusektoriinkin (Ks. esim. Cantell 1993, 1996, 1998, 2003 ja Kainulainen 2004, 2005.) Tapahtumat koetaan piristysruiskeina ja vaihtelevana virkistysalueena alueen yrittäjille, kaupunkilaisille ja tapahtuman paikalle houkuttelemille matkailijoille. Tapahtumamatkailu ei sinänsä ole uusi ilmiö, mutta uutta on sen laajuus: monet kaupungit haluavat tukea tapahtumien järjestämistä ja tarjota tapahtumia enemmän tätä kautta paikkakuntalaisille ja matkailijoille. Tapahtumista saatava hyöty on alettu ymmärtää laaja-alaisemmin, ja moni kaupunki tukee tapahtumien tuottamista ja järjestämistä aktiivisesti.

Tapahtuman suunnitteluun ja organisointiin liittyy hyvin paljon työtä ja tärkeitä asioita. Erityistä haastetta syntyy, mikäli tilaisuus on kaikille avoin yleisötapahtuma. Tällöin tapahtuman järjestelyt ja onnistuminen joutuvat suuren yleisön arvosteltaviksi. Onnistuneen tapahtuman järjestäminen on monen palasen summa, jossa pienetkin osat on huomioitava. Järjestäjän on otettava huomioon niin turvallisuusaspektit, luvat ja viranomaisasiat, taloudenhallinta, markkinointi ja monet muut yksittäiset asiat.

Yleisötapahtuman järjestäjä tarvitsee ja ansaitsee kaiken saatavilla olevan tuen. Tapahtumaopas, joka kertoo mitä asioita juuri tällä paikkakunnalla tulee huomioida, on yksi askel kohti onnistunutta tilaisuutta. Jokainen paikkakunta luo erilaiset puitteet ja mahdollisuudet tapahtumille. Ottamalla tarvittavat asiat huomioon, voidaan luoda tapahtumia joista on iloa kaikille osapuolille. Onnistunut tapahtuma tuottaa iloa ja energistä ilmapiiriä kaikille tapahtuman sidosryhmille ja näin vaikuttaa positiivisesti myös kaupungista ulospäin välittyvään kuvaan.

1.1 Työn tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyöni toimeksiantaja on Lahti Travel Oy, joka vastaa Lahden alueen matkailupalveluiden myynnistä, markkinoinnista ja asiakasneuvonnasta. Lahden seudun kuntiin kuuluu Lahden lisäksi Hollola, Asikkala, Hämeenkoski, Padasjoki, Heinola, Nastola, Orimattila ja Artjärvi. Markkinoinnin pääsegmenttejä ovat kokous-, yritys ja kannustematkailu sekä kulttuurimatkailu, mökki- ja maaseutumajoitus ja päiväretkikohteiden myynti ja markkinointi. Yhtiö on Lahden alueen kehittämissyhtiö Oy - Lakesin tytäryhtiö.

Opinnäytetyöni aihe on yleisötapahtumat ja niiden järjestäminen sekä tapahtumaoppaan rakentuminen Lahden kaupungille. Lahti Travelin toimeksiannon tarkoituksena on tehdä selvitys siitä, minkälainen tapahtumaopas sisällöltään parhaiten sopisi Lahden kaupungille. Aikaisemmin Lahden tapahtumajärjestäjillä ei ole ollut opasta saatavilla. Kyseessä on siis tapahtumaoppaan ensimmäinen versio, jossa aikaisempaa vertailukohtaa ei ollut käytettävissä.

Tarkoituksena on selvittää, minkälaisia yleisötilaisuuksien käsikirjoja tai oppaita muilla kaupungeilla on, ja niitä vertailemalla koota ehdotus Lahdelle parhaiten sopivasta tapahtumakäsikirjasta. Kysymyksessä on siis eräänlainen benchmarkingin tekeminen, jossa vertaillaan ja otetaan oppia muilta kaupungeilta, jotka ovat jo asiaan perehtyneet. Vertailtavista oppaista poimitaan sellaisia hyviä puolia, joita myös Lahteen voidaan soveltaa.

Lähestyn aihetta koulutusohjelmani mukaisesta matkailullisesta näkökulmasta. Matkailunäkökulma keskittyy tapahtumien vaikutukseen paikkakunnan elinkeinoelämään ja talouteen sekä paikkakunnan imagoon ja mielikuvan muodostumiseen. Tapahtumia tarkastellaan nimenomaan kaupunkitapahtumien näkökulmasta. Tapahtumien laajasta kentästä olemme toimeksiantajan kanssa päätyneet rajamaan tapahtumat vapaa-ajan-, kulttuuri-, musiikki- ja urheilutapahtumiin. Tapahtumista on keskitytty niihin tapahtumiin, joista Lahti on tunnettu ja joihin se oletettavasti keskittyy tulevaisuudessakin.

1.2 Työn rakenne

Opinnäytetyö koostuu kahdesta osasta, tietoperustasta sekä siihen pohjautuvasta erillisestä tuotoksesta -tapahtumaoppaasta. Voidaan siis puhua toiminnallisesta opinnäytteestä, jossa yhdistyvät tietoperusta sekä käytännön tuotos, jotka yhdessä tukevat toisiaan.

Työn tietoperusta koostuu tapahtumaopasta tukevasta ja taustoittavasta tapahtumajärjestämisen kirjallisuudesta ja tutkimuksista. Lisäksi kerrotaan tapahtumien merkityksestä alueen imagoon ja mielikuvaan sekä niiden kautta tulevista vaikutuksista alueen paikallistalouteen, elinkeinoelämään ja matkailuun. Vaikutuksista keskitytään pääasiassa myönteisiin piirteisiin, mutta ei sovi unohtaa, että negatiivisiakin vaikutuksia tapahtumien järjestämisestä saattaa olla.

Koska tapahtumajärjestäjän oppaan suunnitteleminen ja laatiminen on kokonaisuudessaan yhden opiskelijan opinnäytteeksi suuritoinen projekti, päädyimme toimeksiantajan edustajan, Lahti Travelin toimitusjohtajan sijaisen Tiina Koiviston kanssa alussa siihen ajatukseen, että laadin alustavan ehdotuksen Lahden tapahtumaoppaan sisällöstä. Työn jatkaja tulee siten keskittymään enemmän yksityiskohtaisiin tietoihin ja oppaan viimeistelyyn.

1.3 Kohderyhmä

Opinnäytetyöni tulee ensisijaisesti toimeksiantajani Lahti Travelin käyttöön. Työ palvelee toivoakseni työn jatkajaa eli henkilöä, joka laatii käyttöönotettavan version Lahden tapahtumakäsikirjasta. Tapahtumaopas tulee aikanaan Lahden alueen tapahtumajärjestäjien käyttöön, joten näin ollen he ovat tämän työn lopullinen kohderyhmä.

Monella kaupungilla on jo olemassa tapahtumajärjestäjän opas tai ohjeistukset tapahtumien järjestämistä varten. Lahden tapahtumajärjestäjän opas tulee vastamaan kysyntää, jossa järjestäjiltä ovat puuttuneet tapahtumien järjestämisen ohjeistukset. Lahti on vireä kokous- ja kongressikaupunki sekä lukuisten muiden

tapahtumien, urheilu-, kulttuuri- ja viihdetapahtumien järjestyspaikka ympäri vuoden. Lisäksi yleisötapahtumia järjestetään paljon ns. harrastepohjalta, joko yhdistysten ja seurojen sekä yksittäisten ihmisten toimesta. Opas on näin ollen suunnattu kaikille yleisötapahtumaa järjestäville, jotka kaipaavat apua ja neuvoja joskus hyvinkin haasteelliseen ja mutkikkaaseen tapahtuman järjestämiseen.

Lahden tapahtumajärjestäjän opas tulee olemaan avuksi ja tueksi sellaisille henkilöille, jotka järjestävät yleisö- tai muuta suurta tapahtumaa Lahden seudulla. Oppaaseen on koottu käytännönläheisesti tietoa ja asioita, joita yleisötilaisuuden järjestäminen vaatii. Siitä löytyy tietoja lupa- ja viranomaisasioista, yhteistyötahoista ja Lahden alueen yrittäjistä, joita tapahtumanjärjestäjä tarvitsee ja joista saattaa olla apua tapahtuman järjestämisessä. Oppaan tarkoituksena on helpottaa ensi kertaa tapahtuman järjestäjän roolissa toimivaa ja yhdistää palvelujen tarjoajia ja tapahtumanjärjestäjiä Lahdessa.

2 TAPAHTUMAT JA NIIDEN JÄRJESTÄMINEN

Suomessa järjestetään vuosittain mittava määrä erilaisia tapahtumia ja yleisötilaisuuksia. Tapahtumien kirjo on laaja aina kulttuuritapahtumista festivaaleihin ja urheilukisoista messuihin. Varsinkin Suomen kesä on tapahtumia täynnä, ja ne houkuttelevat liikkeelle niin paikkakunnan asukkaita kuin kauempaa tulevia matkailijoita. Vilkas tapahtumatarjonta paikkakunnalla kielii paikan elinvoimaisuudesta ja vetovoimaisuudesta. Näillä mielikuvilla houkutellaankin paikkakunnalle matkailijoiden lisäksi uusia pysyviä asukkaita sekä tätä kautta herätetään elinkeinon kiinnostusta paikkakuntaa kohtaan. Yleisötapahtumat on nostettu tärkeiksi paikkakuntien positiivisen imagon ja alueen taloudellisen kehityksen ja kilpailukyvyn nostattajaksi. (Kauhanen, Juurakko & Kauhanen 2002, 11–12.) Eri-laisten tapahtumien ja festivaalien vaikutukset ja kuntien kehittämisen intressit yhdistyvät usein toisiinsa. Tapahtumat voivat toimia samanaikaisesti sekä kuntien elinkeinopolitiikan välineinä että korkeatasoisten taide-elämysten tarjoajina. (Kainulainen 2004, 147–149.)

2.1 Tapahtuman määritelmiä

Tapahtuma on määritelty tilapäiseksi, suunnitelluksi tai suunnittelemattomaksi tilaisuudeksi, joka on kestoltaan rajattu ja joka tarjoaa osallistujilleen ainutkertaisia kokemuksia (Kainulainen 2004, 20). Getz (2005, 4) on luonnehtinut tapahtuman ainutlaatuisuutta toteamalla: ”When it’s over, you cannot experience it again.” Kun tapahtuma on ohi, sitä ei voi kokea samanlaisena enää uudelleen. Tapahtuma on asiakkaalle mahdollisuus arjesta eroavaan vapaa-aikaan tai kulttuuriseen tai sosiaaliseen kokemukseen.

Festivaalia pidetään tapahtuman lähikäsitteenä, joskus jopa synonyymina. Englanninkielinen sana ”special events” kuvaa parhaiten erityisiä, arjesta poikkeavia, ennalta suunniteltuja erikoistapahtumia. ”Special events” -käsite kattaa kummatkin merkitykset eli se voi tarkoittaa sekä tapahtumaa että festivaalia. Erona on kuitenkin pidetty sitä, että erikoistapahtuma voidaan järjestää ainoastaan kerran ja festivaali taas on vuosittain toistuva tilaisuus. (Kainulainen 2004, 19.)

Shone ja Parry (2004) ovat määritelleet special event-käsitteen seuraavasti (määritelmä englanniksi, jottei merkitys ja sävy suomennoksessa muuttuisi):

” Special events are phenomenon arising from those non-routine occasions which have leisure, cultural, personal or organizational objectives set apart from the normal activity of daily life, whose purpose is to enlighten, celebrate, entertain, or challenge the experience of a group of people. “

Yhteistä näissä määritelmissä siis on, että tapahtumaa kuvataan usein sanoilla ainutlaatuinen ja ei-rutiininomainen. Tapahtuman tarkoitus on tarjota ainutlaatuisia tai arjesta poikkeavia kokemuksia joukolle ihmisiä. Kokemukset voivat tapahtuman luonteen mukaan olla joko jonkin asian juhlistamista, viihdykettä, valistusta tai haastetta, joka koetaan yhdessä muiden ihmisten kanssa. Tapahtuma voi olla avoin kaikille tai osallistujat ovat ennalta valittuja ja kutsuttuja.

2.2 Tapahtumatyyppejä ja luokittelua

Yhtä pätevää tapahtumaluokittelua on mahdoton tehdä, koska tapahtumia on hyvin erilaisia ja erikokoisia ja uusia tapahtumia syntyy koko ajan. Kokonaisuuden hahmottamiseksi luokittelua voidaan tehdä mm. osallistujamäärän, medianäkyvyyden, järjestelykustannusten, tapahtumateeman tai kategorian mukaan. Jaottelu voidaan tehdä myös toistuviin, joka vuosi järjestettäviin tapahtumiin, tai harvemmin tai kerran järjestettäviin tapahtumiin. Seuraavassa tapahtumat on luokiteltu kolmeen eri kategoriaan mukailusti Allenin, O`Toolen, McDonnellin ja Harrisin (2002, 12–14) tekemän tapahtumaluokittelun sekä Lahden alueelle (Laakson 2007 mukaan) tehdyn luokittelun mukaan: suurtapahtumiin, paikkakunnalle tunnusomaisiin tapahtumiin sekä paikallistapahtumiin.

Suurtapahtumat

Suurtapahtumilla on merkittävä vaikutus kohteen talouteen, turismiin sekä medianäkyvyyteen, ja ne tuovat maailmanluokan näkyvyyttä kohdealueelle, jossa tapahtuma järjestetään. Tämän tyyppisillä tapahtumilla on yleensä pitkät perinteet; ne ovat ottaneet paikkansa jokavuotisena odotettuna tapahtumana ja ne liitetään vahvasti paikkakunnan imagoon. Niiden organisaatiossa on palkattua henkilökuntaa ympäri vuoden. (Allen ym. 2002, 12–14.) Lahden alueella tällaisia tapahtumia ovat esimerkiksi Salpausselän hiihtokisat, Finlandia-hiihto ja Sibelius-festivaali. Suomen suurtapahtumina voidaan pitää myös ei-toistuvia, harvoin järjestettyjä tapahtumia, kuten vuoden 2007 Kotkan Tall Ship`'s Racea, vuoden 2006 Eurovision laulukilpailua ja yleisurheilun vuoden 2005 MM-kilpailua Helsingissä.

Paikkakunnalle tunnusomaiset tapahtumat (Hallmark events)

Joistakin tapahtumista on muodostunut tärkeä osa paikkakunnan identiteettiä. Paikkakunnille tunnusomaiset tapahtumat yhdistetään yleisesti alueeseen ja ne tuovat paikkakunnalle tunnettavuutta ja imagoa. Alueella on tapahtumasta selkeä kilpailuetu, sillä se houkuttelee joka vuosi runsaasti vakituisia ja uusia kävijöitä. Näistä tapahtumista käytetään englanninkielistä termiä ”Hallmark events”. (Allen

ym. 2002, 13.) Näillä tapahtumilla on jo jonkin verran kansallista ja kansainvälistä statusta ja niissä on potentiaalia tuotteistamiseen enemmänkin. Tällaisia tapahtumia Lahden alueella ovat mm. Historic Rally, Suur-Hollola-ravit, Hollo ja Martta sekä MM-Snowcross-kisat (Laakso 2007.) Muualla maailmassa tapahtumia, jotka yhdistetään vahvasti paikkakuntaan, ovat esimerkiksi Rio de Janeiron karnevaalit, Sydneyn Mardi Gras ja Münchenin Oktoberfest. (Allen ym. 2002, 13.)

Paikallistapahtumat

Kolmantena ovat pienet paikallistapahtumat, joita voidaan kutsua kaupunkilaisten tai paikkakuntalaisten tapahtumiksi. Ne ovat hyvin paikkakuntaleimaisia, eivätkä tuo merkittävästi matkailijoita alueelle. Ne ovat kuitenkin tärkeitä tilaisuuksia paikkakuntalaisille, eikä niitä ole tarkoituskaan kasvattaa suuremmiksi. Suurin osa Lahden tapahtumista on tällaisia paikallistapahtumia. Esimerkkejä näistä tapahtumista Lahdessa ovat Isojano, Lahden Yöt, Jazztori-festivaalit, sekä Päijännepurjehdus, Lahden Eliittikisat ja Mөлkyin MM-kisat. Suomessa järjestetään lukuisia pieniä paikallistapahtumia ympäri vuoden. Sellaisia ovat esim. kotiseutujuhlat, markkinat, kirkolliset juhlat, teatteritapahtumat ja vuodenaikaan liittyvät juhlat. (Kauhanen ym. 2002, 18.)

2.3 Yleisötilaisuudet Suomessa

Erilaiset tapahtumat ovat aina olleet tärkeitä ihmiskunnan historiassa. Tärkeitä päiviä ja avainhetkiä on haluttu juhlistaa tai muistella tavalla tai toisella. Merkittävät tapahtumat myös helpottavat ihmisiä jaksottamaan aikaa ja määrittelemään elämän virstanpylväitä. (Allen ym. 2002, 5.) Tapahtumien koko laajuutta on vaikea joskus hahmottaa, koska jotkut niistä ovat sulautuneita jokapäiväiseen elämäämme ja erilaisia tapahtumia, tilaisuuksia ja juhlia on oikeastaan joka puolella (Shone & Parry 2004, 2-3).

Riitteihin ja kansanperinteisiin pohjautuvat tapahtumat eivät ole kadonneet tai hävinneet, mutta näiden rinnalle on nykyään tullut uusia tapahtumien järjestämi-

sen syitä. Jotkin tapahtumat ja festivaalit ovat muuttuneet kansainvälisempään ja kaupallisempaan suuntaan ja niitä käytetään yhä enemmän matkailun, kaupankäynnin ja kaupunkikeskustojen elävöittämisen välineenä. (Kainulainen 2004, 18.) Tapahtumien kenttä muuttuu koko ajan, vanhoja tapahtumia poistuu ja uusia tapahtumaideoita kehitellään koko ajan (Shone & Parry 2004, 2).

Suomessa järjestetään vuosittain lähes sata suurtapahtumaa ja yli 1500 muuta yleisötapahtumaksi luonnehdittavaa tilaisuutta, kuten markkinoita, urheilutapahtumia ja aatteellisten yhdistysten joukkokokouksia (Vuoripuro 2007, 7). Suurin osa Suomen tapahtumista on kansainvälisessä mittakaavassa pieniä paikallisjuhlia. Pienet autenttiset tapahtumat ovat hyvin tärkeitä niin paikkakunnan asukkaille, kesäasukkaille, matkailijoille kuin yritys-elämällekin. Monille yrittäjille kesätapahtumat täydentävät talviajan hiljaista sesonkia. Tapahtumat ovat paikallisväritteisiä, ja niiden avulla voidaan säilyttää ja elvyttää paikkakunnan perinteitä tai historiaa tai vahvistaa nykypäivän elinkeinoa. (Kauhanen ym. 2004, 12.)

Suomen tapahtumien joukosta on helppo poimia esimerkkejä perinteitä vaalivista tapahtumista; niitä edustavat useat käsityöläismarkkinat, kotiseutujuhlat, kansanmusiikki- ja tanssijuhlat, tukkilaiskisat, kirjallisuuspäivät jne. Maaseudulla järjestettävien tapahtumien vahvuutena pidetään omaleimaisuutta, luonnonläheisyyttä sekä aitoutta verrattuna urbaaniin ympäristöön. (Kainulainen 2004, 80–82.)

Tapahtumat ovat Suomessa yleisesti keskittyneet vahvasti kesäkuukausiin ja painottuneet musiikki-, urheilu- sekä kulttuuritapahtumiin. Suurimpia Suomessa vuonna 2007 järjestettyjä festivaaleja kokonaiskävijämääriltään olivat Kotkan Meripäivät (300 000 kävijää), Helsingin juhaviikot (265 000) ja Pori jazz (153 000). Musiikkijuhlat houkuttelevat perinteisesti eniten vierailijoita; näistä suurimpina voisi mainita Savonlinnan oopperajuhlat, Kaustinen Folk Music Festival ja Kuhmon Kamarimusiikki. (Festivaalien yleisömäärät reilussa kasvussa 2007.) Nuoremman väen suosimat rock-festivaalit ovat osoittautuneet erittäin suosituiksi ja nykyään ”festareita” järjestetään lähes joka paikkakunnalla. Raumanmeren Juhannus keräsi vuonna 2007 noin 100 000 kävijää ja Suomen vanhin festivaali Ruisrock 65 000 kävijää. Elokuvajuhlat ovat myös merkittäviä tapahtumia;

vuosittain ne keräävät tuhansia kävijöitä: Helsingin Rakkautta & Anarkiaa (yli 40 000) ja Sodankylän kansainväliset elokuvajuhlat (20 000). (Ekholm 2007.)

Kulttuuritapahtumat ovat vahvasti edustettuina Suomen tapahtumakesässä. Ne saavat pääosin yleisönsä lähialueilta, mutta jotkin musiikkitapahtumat, kuten Ruisrock, Kuhmon Kamarimusiikki ja Kuopio Tanssii ja Soi houkuttelevat yleisöä merkittävässä määrin myös muualta Suomesta. Matkailun Edistämiskeskuksen mukaan ulkomaalaisia festivaalikävijöiden joukossa on noin 5 prosenttia kaikista kävijöistä. (Ekholm 2007.)

2.4 Tapahtumajärjestämisen ammattimaistuminen

Vapaaehtoistyö on ollut Suomessa pitkään tapahtumien toteutumisen välttämätön edellytys. Ilman vapaaehtoisten arvokasta työpanosta jäisi moni tapahtuma järjestämättä, sillä harvoilla tapahtumaorganisaatioilla on varaa palkata tarvittava määrä työntekijöitä. Talkootyö on johtanut siihen, ettei Suomeen ole syntynyt erityistä suur tapahtumiin liittyvää ammattimaista osaamista. (Opetusministeriö 2006, 27.)

Toisaalta tapahtumien järjestäjät pelkäävät bisneksen leimaa osin tapahtuman luonteen takia, osin myös verotuskohtelun takia. Suomessa suurimman osan tapahtumista järjestävät seurat ja yhdistykset, ja niiden toiminta katsotaan voittoa tavoittelemattomaksi, yleishyödylliseksi toiminnaksi. Se tarkoittaa, että yhdistyksen toiminta on lähtökohtaisesti verovapaata. (Verohallinto 2007.) Verohallinto on viime vuosien aikana katsonut joidenkin suurien tapahtumien siirtyneen elinkeinotoiminnan piiriin kävijämäärien kasvaessa ja työvoiman ammattimaistuesssa. Se tarkoittaa, että näiden organisaatioiden on maksettava niin tulo- kuin arvonlisäverot. Verotuksen kiristymisen takia suuri osa tapahtumista ja festivaaleista on joutunut nostamaan pääsylippujensa hintoja, mikä taas saattaa vähentää asiakasmääriä ja tätä kautta uhkaa koko tapahtuman olemassaoloa. (Tulonen 2005.)

Euroopan Unioniin liittymisen myötä ovat tapahtumien vaatimukset tiukentuneet mm. ympäristömääräysten, jätehuollon ja järjestyksenpidon suhteen. Useimmissa

isoimmissa tapahtumissa järjestyksenvalvojat eivät enää saa olla tilapäisiä, vaan nyt vaaditaan palkkaamaan ammattilaisia. Ilmaista ei myöskään ole talkoolaisten pitäminen, sillä useat urheiluseurat joutuvat nekin vaatimaan itselleen korvauksen tekemästään työstä. Yleiseksi ongelmaksi on myös tullut talkootyövoiman saataavuus. Nuoret eivät ole enää halukkaita tekemään vapaaehtoistyötä, ja nykyiset talkootyöläiset ikääntyvät kovaa vauhtia. Työvoiman ja alan ammattilaisten palkkaaminen sekä erikoisjärjestelyt nostavat aina kuluja. Isoiksi paisuneissa tapahtumissa tarvitaan välttämättä ammattimaista palkattua työvoimaa, sillä talkoovoimien eivät enää pysty toimimaan ilman että laatu kärsisi. (Tulonen 2005.)

Euroihin siirtymisen myötä artistien ja esiintyjien palkat ovat kohonneet huomattavasti. Useissa tapahtumissa on jouduttu osin siksi nostamaan pääsylippujen hintoja. (Tulonen 2005.) Kulujen nousun ja kilpailun kiristymisen takia joudutaan panostamaan tapahtuman markkinointiin ja kaupallisuuteen aikaisempaa enemmän. Maksavat asiakkaat ja taloudelliset realiteetit kuitenkin lopulta ratkaisevat koko tapahtuman olemassaolon. (Kainulainen 2004, 67.)

2.5 Tapahtumien kaupallistuminen

Nykyään liiketoiminnallisuus ja ammattimaisuus suurien tapahtumien järjestämisessä ovat nousseet entistä tärkeämmiksi. Antikainen ja Sutinen puoltavat liiketoiminnallisen puolen korostamista Tapahtumajärjestäjän käsikirjassaan (1996) kolmella perusteella:

- a) *Olipa tapahtuma mikä tahansa, tulee sen tuottaa vähintään yhtä paljon tuloja kuin on menojaakin. Tapahtuman järjestämisen mielekkyys kärsii ja tapahtuman tulevaisuus vaarantuu, mikäli tulot ja menot ovat jatkuvasti epätasapainossa.*
- b) *Tapahtumaprojektin ohjaaminen ja hallinta saattaa olla erittäin haastavaa ensimmäistä kertaa tapahtumaa järjestävälle. Mikäli tavoitellaan onnistunutta tapahtumaa kaikkien osapuolten kannalta, kannattaa harkita ammattilaisen puoleen kääntymistä, jotta välttyttäisiin kiusallisilta epäonnistumisilta järjestelyjen suhteen.*

- c) *Suurin osa tapahtumista pyrkii kasvamaan. Siirryttäessä paikalliselta tasolta maakunnalliselle tai valtakunnalliselle tasolle liiketoimintamaisuus lisääntyy ja taloudelliset riskit kasvavat. Hallitsematon talouskehitys voi vaarantaa tapahtuman tai taustayhteisön toiminnan jatkuvuuden.*

Vaikka tapahtumien järjestäminen on Suomessakin siirtymässä yhä ammattimaisempaan suuntaan, on tärkeää muistaa säilyttää tapahtumien paikallinen leima sekä ei-kaupallisuus. Monissa paikallisissa autenttisissa tapahtumissa on kyse alueen perinteistä ja kulttuurista, eikä kaupallisuus saisi ohittaa sitä. (Kainulainen 2004, 66–67.) Hyvin organisoitu ja ammattimainen työote ei tarkoita, että tapahtumista muodostuisi massaviihdetapahtumia, joiden ainoa tavoite on tehdä rahaa tapahtuman kustannuksella. Ammattimaisella tapahtuman tuottamisella ja johtamisella voidaan saada aikaan tapahtumia, jotka esittelevät paikalliskulttuuria monipuolisesti ja tuovat kansalaisnäkökulman esiin. (Silvanto 2007.) Hyvin organisoitu tapahtuma tuottaa elämyksiä yleisölle, tyydyttää yhteistyökumppaneiden tarpeet ja täyttää tapahtumaorganisaation asettamat tavoitteet. Hyvin organisoitu tapahtuma saa aikaan myönteisiä mielipiteitä myös paikallisten asukkaiden ja alueen päättäjien mielissä.

Kainulaisen (2004) tekemässä tutkimuksessa asia nousi esille: kaupallisuus nähtiin joissain tapahtumissa välttämättömänä pahana, minkä seurauksena tapahtuman perimmäinen tarkoitus saattaa hämärtyä ja niiden luonne muuttua. Kuitenkin järjestelykustannusten nousu ja kilpailu eri tapahtumien välillä pakottavat tapahtumanjärjestäjät miettimään keinoja, joilla tapahtuma saisi enemmän niin vierailijoita kuin median huomiota. Tapahtuman alkuperäisen idean ja kaupallisuuden välille tulisi löytää sopiva tasapaino. Tapahtuman uudistumiskyky, kaupallisuus ja tuotekehittely voivat kulkea käsi kädessä, jolloin tapahtuma kiinnostaisi myös elinkeinoelämän toimijoita. Jos tapahtumaa kehitetään ilmeeltään yleisö- ja yritysystävällisempään suuntaan, myös tapahtuman kerrannaisvaikutukset alueella kasvavat. (Kainulainen 2004, 64–69.)

Mikäli järjestäjällä on resursseja ja se sopii tapahtuman luonteeseen, tapahtuman tukijoiksi kannattaa yrittää saada yrityksiä ja liike-elämän edustajia. Tapahtumia voitaisiin kehittää yritysten pr- ja asiakastapahtumiksi, joista hyötyisi niin tapah-

tuman imago kuin taloudellinen puoli. Tapahtumia, jotka ovat onnistuneesti ymmärtäneet asian ja toteuttavat sitä toiminnassaan, ovat mm. Pori Jazz ja Seinäjoen Tangomarkkinat. Ainakin suurien tapahtumajärjestäjien kannattaisi harkita liike-elämän vaikuttajien mukaan ottamista tapahtuman suunnittelu- ja kehittämisvaiheessa. Yrittäjien ja liike-elämän vaikuttajien mukanaolo antaa tapahtumalle erilaista uskottavuutta ja tukea sekä avaa erilaisia myynti- ja markkinointikanavia tapahtumalle (Kainulainen 2004, 143).

3 TAPAHTUMAT ALUEEN IMAGONA JA VETOVOIMATEKIJÄNÄ

Yleisötapahtumien merkitys kaupunkien ja paikkakuntien imagon ja mielikuvan luojana on nykyään hyvin suuri. Tapahtumista luodaan vetovoimatekijöitä, joilla houkutellaan matkailijoita viipymään kohteessa ja käyttämään kunnan palveluita. Puhutaan tapahtumamatkailusta, jonka tarkoituksena on saada paikkakunnalle lisää tunnettuutta ja jolla pyritään kohentamaan kohteen imagoa elinvoimaisena asuinpaikkana ja matkailukohteena. Perimmäisenä tarkoituksena on herättää elinkeinoelämän kiinnostus kohteeseen, jolloin myös saataisiin uusia rahoittajia ja investointeja kuntaan. (Kauhanen ym. 2002, 11.)

Tapahtumien vaikutuksista on tehty useita tutkimuksia viime vuosina. Tapahtumatu- tutkimukset ovat keskittyneet kulttuuriin ja urheiluun, sekä suurtapahtumiin ja selkeästi mitattaviin faktoreihin kuten talousvaikutuksiin. Samaan aikaan on kiinnostuttu myös alueiden kehittämistyöstä ja markkinoinnista. Yhtenä markkinointi- keinona ovat olleet erilaiset urheiluun, taiteeseen ja vapaa-aikaan liittyvät yleisö- tapahtumat. Tutkimuksissa on kiinnostuttu myös tapahtumien henkisistä ja pehmeistä arvoista, kuten tapahtumapaikkakuntien identiteetistä, sosiaalistumisen ja kulttuuritietoisuuden sekä imagon vahvistumisesta. (Ks. esim. Cantell 1993, 1996, 1998, 2003 ja Kainulainen 2004, 2005.)

3.1 Kaupunkien yleinen suhtautuminen tapahtumiin

Tapahtumien vaikutuksien on havaittu olevan paikallistaloudellisesti kannattavia investointeja. Opetusministeriön (2006) suur tapahtumiin keskittyvän selvityksen mukaan suur tapahtumat tuovat sijaintipaikkakunnalleen näkyvyyttä, vetovoimaa ja matkailutuloja sekä vilkastuttavat elinkeinoelämää. Suur tapahtuman avulla voidaan esitellä myös kaupungin muuta osaamista ja kulttuuria, ja ne voivat toimia näyteikkunoina muille myöhemmin järjestettävälle urheilun tai kulttuurin tapahtumille. Tapahtumat ja festivaalit ovat tuoneet paikkakunnille uutta osaamista, joiden mukana on syntynyt uusia organisaatioita kuten osaamiskeskuksia, kulttuurihanketoimintaa ja koulutustoimintaa. (Opetusministeriö 2006, 7-15.)

Tästä syystä investoinnit tapahtumiin ja kulttuuriin nähdään yhä useammin satsuksena paikkakunnan yleiseen kehittymiseen ja sitä kautta niin asukkaiden kuin matkailijoidenkin viihtyvyyteen. Moni kaupunki Suomessa on nostanut erilaisten tapahtumien järjestämisen uudeksi painopisteekseen. Lahti ja Tampere ovat olleet aktiivisimpia kansainvälisten arvokilpailuiden, kuten hiihto-, mäkihyppy- ja yleisurheilukisojen hakemisessa. (Opetusministeriö 2006, 18–20.) Euroopan kulttuuripääkaupunki -hanke on kirvoittanut ensin Helsingin kulttuurivuosi 2000 - tapahtuman, joka on ollut maamme kulttuurialan tärkein kansainvälistä näkyvyyttä tavoitteleva hanke. Turku tulee toimimaan vuoden 2011 kulttuuripääkaupunkina ja nähtäväksi jää, miten Turku aikoo profiloitua ja käyttää hyväkseen tätä eurooppalaista ulottuvuutta ja kansainvälistä näkyvyyttä.

Helsingissä on viime vuosien aikana tehty merkittäviä päätöksiä, jotka tukevat kaupungissa järjestettävien tapahtumien tuottamista. Yksi näistä on Helsingin tapahtumatoimiston perustaminen vuoden 2008 aikana Suvilahden kulttuurikeskukseen. Tapahtumayksikkö toimii yhteistyössä opetusministeriön ja urheilujärjestöjen kanssa. Käytännössä se tarkoittaa, että tapahtumajärjestäjä saisi hoidettua lupa- ja viranomaisasiat keskitetysti yhdessä paikassa. Järjestäjät saavat tukea ja huomattavaa helpotusta asioiden järjestämiseen, ja toisaalta tiedetään, minkälaisia tapahtumia on tiedossa. Tapahtumapaikkoja voitaisiin myydä myös kaupungin ulkopuolisille tapahtumajärjestäjille samaan tapaan kuin Helsinkiä jo myydään

kongressien järjestäjille. (Oksanen 2007.)

3.2 Lahden seudun suhde tapahtumiin

Lahdessa tapahtumat nähdään yleisesti myönteisenä asiana ja niiden merkitys ja vaikuttavuus alueen imagoon ymmärretään nykyään yhä paremmin. Tapahtumien positiiviset vaikutukset on havaittu niin taloudellisena kuin imagollisenakin höyrytyneä. Suurempia, kansainvälistäkin näkyvyyttä sisältäviä tapahtumia haetaan kaupunkiin ahkerasti, mutta merkitystä on myös pienillä paikallistapahtumilla. (Laakso 2007.)

Strategisena tavoitteena on edelleen vahvistaa kaupungin asemaa merkittävänä messu-, kokous- ja tapahtumakaupunkina. Tavoitteeseen pyritään pääsemään painottamalla markkinoinnissa Lahden alueen vetovoimaisia tekijöitä kuten logistista sijaintia keskellä Suomea, sopivaa infrastruktuuria tapahtumapaikoille sekä luotettavuutta ja vahvaa kokemusta järjestelyjen suhteen. (MEK 2007, 54.)

Päijät-Hämeen matkailustrategiassa 2005–2030 sekä talousarvioissa on nostettu suur tapahtumien järjestäminen erityisesti kulttuurin ja liikunnan saralla painopisteiksi. Lahti on ollut Tampereen kanssa aktiivisimpia kansainvälisten arvokilpailujen hakemisessa, ja myös tulevaisuudessa urheiluun ja liikuntaan liittyvät tapahtumat säilyttävät vahvan asemansa. (Opetusministeriö 2006, 18.) Päijät-Häme keskittyy nykyisten tapahtumien kasvattamiseen ja uusien hankkimiseen sekä etsii uudenlaisia toimintamalleja tapahtumien tuotekehitystyölle ja tapahtumamarkkinoinnille. Samoin vapaa-ajan tapahtumien, kulttuuritarjonnan ja suur tapahtumien tuotteistaminen koetaan tärkeäksi. (MEK 2007, 55.)

3.2.1 Lahden seudun tapahtumatarjonta

Lahti tunnetaan vilkkaana ja elävänä tapahtumakaupunkina ympäri vuoden. Lahden mainontamateriaaleissa voi nähdä usein sloganeita kuten ”Tapahtumien Lahti” tai ”Lahti – luonnonläheinen tapahtumakaupunki”. (Lahti Guide 2007.) Liike-

elämän kokoukset, kongressit ja kannustematkailu tuo aina mukanaan luonnollisesti erikokoisia tilaisuuksia, mutta tapahtumia toteutetaan hyvin paljon myös yhdistysten, seurojen ja yksittäisten henkilöiden toimesta.

Monelle mieleen nousevat ensimmäisenä talviset urheilutapahtumat, Finlandia-hiihto ja Salpausselän kisat, jotka keräävät vuosittain tuhansia kisavieraita ja katselejoita. Lahden urheilukeskus Hiihtostadion hyppyrimäkineen, hiihtomuseo, suurhalli, messuhalli, jäähalli ja keskusurheilukenttä muodostavat erinomaiset puitteet isoillekin tapahtumille. Urheilutapahtumista saa nauttia myös kesällä, sillä silloin järjestetään mm. heinäkuussa Lahden Eliittikisat, Päijänne-purjehdus sekä Suur-Hollola-ajot Jokimaan ravikentällä. Lahden lähialueen liikuntakeskukset ovat johtavia ja kehittyviä alallaan. Suomen Urheiluopisto Vierumäellä ja Liikuntakeskus Pajulahti, jotka sijaitsevat lyhyen ajomatkan päässä Lahdesta, tarjoavat monipuolisia palvelujaan kokous- ja vapaa-ajan matkustajille. (Lahden Seutu 2007.)

Lahden kulttuuritarjonta on niin ikään runsasta. Sibeliustalo Vesijärven rannalla on kuuluisa konsertti- ja kokoustalo, sekä matkailunähtävyys. Kulttuuritapahtumat, kuten Sinfonia-lahti, Kansainvälinen urkuviikko ja Sibelius-festivaali, ovat kansainvälisestikin tunnettuja. Kesäkauden alussa järjestetään Mukkulan Kansainvälinen kirjailijakokous sekä Runomaratoni. Kesäiset festivaalit Isojano, Lahden Yöt -kaupunkifestivaali ja Lahden Jazztori ovat saavuttaneet paikkansa kaupunkilaisten kesän ohjelmistossa. Lahden kaupunginteatterissa voi seurata monipuolisia ja korkealuokkaisia teatteriesityksiä. Hollo & Martta on kansainvälinen kansantanssin ja musiikin festivaali, joka järjestetään loka-marraskuun vaihteessa ja joka tavoittaa tuhansia kansantanssin ystäviä ulkomaita myöten. Samoin tekee vakio- ja latinalaistanssien kansainvälinen tanssikilpailu Finland Open. Korkeatasoisen taidekoulutuksen myötä Lahdessa saa nauttia myös opiskelijoiden tarjoamista laadukkaista esityksistä ja näyttelyistä. (Lahden Seutu 2007.)

3.2.2 Lahden tapahtumat tulevaisuudessa

Lahden alueen matkailun kasvuodotukset perustuvat messu-, kokous- ja tapahtumamatkailun voimakkaaseen kehittämiseen. Lahden alueen matkailukehittämisen linjauksissa laadullisiksi tavoitteiksi vuoteen 2020 mennessä on asetettu yhden jokavuotisen suur tapahtuman järjestäminen kesäkaudella sekä Lahden Messujen tavoite olla toiseksi suurin messutapahtumien järjestäjä Suomessa. Matkailun kasvuodotukset perustuvat yleisesti vapaa-ajan-, messu-, kokous- ja tapahtumamatkailun kehittämiseen ja niihin liittyviin investointeihin. (Lahti Travel 2007d.)

Lakesin ohjelmajohtaja Miika Laakson mukaan talvi- ja urheilutapahtumat ovat vahvasti Lahden tapahtumien profiili nykyään ja tulevaisuudessakin. Ne ovat kaupunkilaisten suosimia tapahtumia ja niitä yleisö odottaa vuodesta toiseen. Uusia tapahtumia, joiden hakuprosessi on juuri käynnissä, ovat mm. vuoden 2010 Nesterrallin järjestäminen Lahden alueella ja FIS:n hiihdon MM-kilpailun järjestäminen Lahdessa 2013. Moottoriurheilukilpailut kasvattavat osuuttaan vielä lähivuosina. Tällä hetkellä Lahdessa järjestetään jo mm. Enduro-kisoja, Historic Rally ja F1-venekilpailu. Suunnitelmissa on vene- ja rock- tapahtuman, F1-Boat GP:n järjestäminen Lahdessa 2008. Sen järjestelyistä tulee vastaamaan Kalle Keskinen ja Sedu Koskisen omistama yritys SK Festivals Oy. (Laakso 2007.) Tällaisten tapahtumien järjestelyissä tulee ottaa huomioon erityisen tarkkaan ympäristöasiat ja alueen asukkaat. Moottoriurheilutapahtumat teemana houkuttelevat katsojiksi melko rajattua asiakassegmenttiä. Toisaalta melu, saaste ja muut lieveilmiöt saattavat aiheuttaa huomattavaa häiriötä lähialueiden asukkaille. Mikäli moottoriurheilutapahtumien määrää aiotaan entisestään lisätä, tulee pohtia vakavasti myös tapahtuman vaikutusta kaupungin kokonaisimagoon.

Tapahtumien järjestäminen on riippuvainen myös siitä, mitä kilpailuja eri lajiliitoilla ja järjestöillä on kullakin hetkellä tarjolla ja mikä niistä onnistutaan saamaan Suomeen ja Lahteen. Koska kaupungit ovat nykyään hyvin kiinnostuneita tapahtumien järjestämisestä, on myös kilpailu kansainvälisten kisojen järjestämisestä kiristynyt. Rahalla on myös nykyään vaikutuksensa kansainvälisten tapahtumien hakuprosesseissa. Koska tapahtumat nähdään niin erinomaisina imagon ja talou-

den nostattajina, tehdään tapahtumien saamiseksi kaupunkiin paljon uhrauksia. Varakkaat valtiot ja jopa yksityiset henkilötkin ostavat rahalla tapahtumia hyötyäkseen niiden vaikutuksista. Suomalaiseen mentaliteettiin rahalla kilpailu ei kuitenkaan sovi, vaan edelleenkin luotetaan ammattitaitoon ja luotettavuuteen tapahtumien järjestämisessä. Suomella on maine turvallisena, puhtaana ja luotettavana maana kansainvälisesti, ja myös Lahti voi käyttää näitä sloganeinaan markkinoidessaan itseään tapahtumienjärjestäjäkaupunkina. (Laakso 2007.)

3.2.3 Lahden erikoispiirteet ja vahvuudet tapahtumissa

Lahdella on pitkät perinteet yleisötapahtumien järjestäjänä. Lahti on toiminut monien suurtapahtumien ja yleisötapahtumien järjestyspaikkana jo 1930-luvulta saakka. Kaupungissa on järjestetty erilaisia urheilun suurtapahtumia kuten pohjoismaisten hiihtolajien, ampumahiihdon ja ammunnan maailmamestaruuskisat sekä lukuisia maailmancupin osakilpailuja eri lajeissa. Tapahtumien taustalla on joukko kokeneita järjestäjiä ja satoja vapaaehtoisia, jotka ovat tehneet tapahtumista totta. Lahti on myös kansainvälisesti tunnettu tapahtumakaupunki. Urheilulajijärjestöt luottavat Lahteen ammattimaisena ja kokeneena järjestäjänä. Perinteen mukanaan tuoman kokemuksen ja tietotaidon voi sanoa olevan Lahden vahvuus tapahtumissa. (Laakso 2007.)

Vahvuus on myös Lahden sijainti ja saavutettavuus lähellä pääkaupunkia, keskellä eteläistä Suomea. Lahti on helposti saavutettavissa niin autoteitse kuin rautateitse. Lentokenttä sijaitsee 50 minuutin ajomatkan päässä. Lahti on myös pienenä kaupunkina ihanteellinen tapahtumapaikka. Urheilukeskus sijaitsee keskusta-alueen välittömässä läheisyydessä ja kaikki muut tarvittavat palvelut sijaitsevat kävelyetäisyyden päässä. Tapahtumista muodostuu helposti koko paikkakunnan tapahtumia ja ilmapiiri ja tunnelma on suurten tapahtumien aikaan käsin kosketeltava. (Laakso 2007.) Suomen yleisenä ongelmana tapahtumien saamisessa on sijaintimme syrjässä, kaukana Euroopan reunalla. Matkakustannukset ja -aika voivat nousta helposti liian suuriksi, jolloin organisaatiot eivät halua tuoda tapahtumiaan

Suomeen. Tämä selittää osin miksi esimerkiksi urheilun todelliset suur tapahtumat Suomessa ovat harvinaisia.

3.2.4 Kehittämiskohteet ja kompastuskivet

Tapahtuman järjestämisen esteenä voi luonnollisesti olla tarvittavien puitteiden tai infrastruktuurin puute. Lahden selkeä puute on majoituskapasiteetin kohdalla. Lahdessa ei ole korkean tason hotellimajoitusta, vaan korkea-arvoisemmat vieraat joudutaan majoittamaan pääkaupunkiseudun hotelleihin. Näin on toimittu esimerkiksi suur tapahtumien ja EU-huippukokouksen aikana 2006. Se on selkeä heikkous ja kehittämiskohde Lahdessa (Laakso 2007). Ongelma on yleinen Lahden kookisissa ja pienemmissä kaupungeissa. Majoituskapasiteetti on riittävä normaalin sesongin aikana, mutta tapahtuma aiheuttaa suuren kysynnän, jolloin siihen ei pystytä vastaamaan. Silloin majoitusta tarvitsee hakea naapurikaupungeilta ja -paikkakunnilta.

Joitain tiettyjä lajeja ei myöskään pystytä järjestämään, koska tarvittavia puitteita ei Lahdessa yksinkertaisesti ole ja niiden hankkiminen tulisi kohtuuttoman kalliiksi. Tällaisia tapahtumia ovat joihinkin spesifeihin harrastuksiin liittyvät lajit, joihin tarvitaan erityiskalustoa. Urheilu- ja liikuntatapahtumia on kaupunkiin helppo tuoda, koska niihin tarvittavat puitteet ovat erinomaiset ja jo valmiina olemassa. Lahden Urheilukeskus muodostaa hyppymäen, messuhallin, jäähallin ja keskusurheilukentän kanssa hyvät puitteet järjestää monipuolisesti erilaisia urheiluun liittyviä tempauksia ja tapahtumia. (Laakso 2007.)

Tapahtumajärjestäminen on hyvin paljon kiinni kaupungin päättäjien ja kaupunkilaisten yleisestä ilmapiiristä ja suhtautumisesta. Kaupunki voi antaa henkisen tukensa lisäksi tapahtumille konkreettista helpotusta mm. apurahoina ja järjestystiloina. Pienikin tuki, vaikka vuokran alennuksena, voi olla järjestäjälle ratkaiseva tekijä lähdetessä yrittämään tapahtumaidean kantokykyä.

Lahden kaupungin suhtautuminen tapahtumiin on myönteinen. Aivan täysin ei vielä ymmärretä tapahtumien myönteisiä vaikutuksia, mutta kehitys on menossa parempaan suuntaan. Lahden kaupunki antaa suur tapahtumille täyden tukensa. Kaikki sellaiset tilat ja välineet, joita tapahtuma toteutuakseen vaatii, kaupunki lainaa mahdollisuuksien mukaan. Apu- tai tukirahojen anominen kaupungilta ei ole yleistä. Suurten valtakunnallisten tapahtumien kohdalla esim. hakuprosessia saatetaan tukea rahallisesti, mutta muuten kaupunki on pyrkinyt tukemiseen lähinnä tilojen ja tavaroiden muodossa. (Laakso 2007.)

Luovuuden merkitystä esimerkiksi uusia tapahtumapaikkoja mietittäessä ei sovi väheksyä. Esimerkiksi Helsingissä tapahtumajärjestäjät ovat ottaneet erilaisia uusia tiloja luovasti haltuun ja kaupunki on näyttänyt vihreää valoa tapahtumille. Esimerkiksi Flow-musiikkifestivaali järjestettiin kesällä 2007 onnistuneesti Suvilahden vanhalla voimala-alueella (Silvanto 2007). Turussa on jo vuosia käytetty Aurajoen rantakatuja ja puistoja kaupunkitapahtumien järjestyspaikkana, ja alueesta on muodostunut näiden pienten ja suurten tapahtumien ansiosta kaupunkilaisten olohuone. Itse näkisin ulkopaikkakuntalaisena Lahden Vesijärven-alueen sopivan monien erilaisten tapahtumien järjestyspaikaksi, ja aluetta saataisiin näin entisestään elävöitettyä. Samoin keskustan läheisyydessä sijaitsevia vanhoja, käytöstä poistettuja tehdashalleja ja teollisuustiloja voisi hyödyntää tapahtumien järjestyspaikkana, kunhan niiden turvallisuusnäkökohdista huolehditaan.

3.3 Tapahtumien rahoitus

Tapahtumien rahoitus on yksi kriittisimpiä tekijöitä ja tapahtuman toteutumisen perusedellytys. Yleisötapahtumien rahoitus on usein vaikein asia ja rahoitukseen liittyvät riskit ovat todennäköisiä. Kilpailu eri tapahtumien välillä kasvaa koko ajan ja yhä useammat tapahtumat kamppailevat niin yleisön mielenkiinnosta kuin yhteistyökumppaneiden sponsorointieuroista. (Iiskola-Kesonen 2006, 77.)

Tapahtumien rahoituslähteet voidaan jakaa kolmeen: tapahtumaorganisaation oma rahoitus, tapahtuman tuotot sekä ulkopuoliset avustukset ja tuet. Joissain tapauk-

sisä tapahtumaa järjestävällä organisaatiolla on omassa toimintabudjetissaan varattu rahaa tapahtuman järjestämistä varten. Mikäli tämä rahoitus ei riitä, pitää organisaation miettiä muita rahoituslähteitä. Usein yleisötapahtuma on maksullinen, jolloin pääsylippuja myymällä saadaan myyntituloja. Samoin myyntipaikkoja vuokraamalla ja muuta oheistavaraa tai palveluita myymällä saadaan lisätuottoja. (Kauhanen ym. 2002, 59.)

Valtakunnallisiin tapahtumiin saattaa olla mahdollista saada ulkopuolista taloudellista tukea joko avustuksena tai tappiontakauksena, kaupungilta tai valtiolta, useimmiten Opetusministeriöltä. Avustus- ja tukihakemukset pannaan vireille usein vuosia ennen. (Kauhanen ym. 2002, 59.) Mikäli taloudellista tukea ei suoranaisesti ole mahdollista saada, kannattaa oman paikkakunnan, ko. sektorista vastaavan tahon kanssa käydä keskusteluja esim. tavaroiden tai tilojen vuokraamisesta tai lainauksesta.

Ekholmin (2007) mukaan Opetusministeriö myöntää vuosittain tukea pääasiassa kulttuuritapahtumille. Vuonna 2007 tukea sai yhteensä 147 tapahtumaa. Tuen kokonaismäärä oli 3,7 miljoonaa euroa. Tukea haki 227 tapahtumaa. Opetusministeriö tuki eniten Savonlinnan Oopperajuhlia vuonna 2007; tapahtuma sai 660 000 euroa eli melkein 20 prosenttia kokonaistukimäärästä. Elokuva festivaaleista eniten valtion tukea ovat viime vuosina saaneet Tampereen kansainväliset lyhytelokuvajuhlat.

Samoin sponsorointiyhteistyössä on yleisesti vallalla ollut käytäntö, jossa yritys on lahjoittanut tapahtumalle sopivaa tavaraa tai tiloja, ja vastavuoroisesti yritys saa mainostilaa viestintämateriaalissa ja tapahtumapaikalla sekä vapaalippuja tapahtumaan. Isoissa tapahtumissa käytetään yritysten suoraa rahallista tukemista tapahtuman rahoittamiseksi ja mainostilan ostamiseksi. Sponsorirahan on todettu muodostavan keskimäärin 15 prosenttia tapahtumien rahoituksesta.

Kulttuuritapahtumat saavat merkittävää tukea myös kunnilta. Esimerkkinä kunnan suuresta merkityksestä kulttuuritapahtumien rahoittajana voidaan mainita Helsingin kaupunki: vuonna 2006 Helsingin kaupungin kulttuuri- ja kirjastolautakunta

myönsi noin 1,5 miljoonaa euroa tukea kaikkiaan 43 helsinkiläiselle kulttuuritapahtumalle. Sekä Helsingin kaupungin myöntämän tuen että tukea saavien tapahtumien määrä on kolminkertaistunut vuosikymmenen aikana. (Ekholm 2007.)

4 TAPAHTUMIEN VAIKUTUKSET ALUEELLISESTI

Tapahtumilla on aina vaikutuksia ympäristöönsä ja siinä mukana oleviin ihmisiin. Onnistuneella tapahtumalla on paljon positiivisia vaikutuksia, jotka peittoavat mahdolliset yksittäiset negatiiviset vaikutukset. Vastuu tapahtuman onnistumisesta on aina järjestäjällä; hyvin suunniteltu ja organisoitu tapahtuma, joka ottaa kaikki osapuolet huomioon, vaikuttaa positiivisesti ympäristöönsä. (Allen ym. 2002, 41.)

Tapahtumien vaikutukset ovat monikerroksisia ja vaihtelevat tapahtuman koon ja luonteen mukaan. Vaikutukset voivat olla positiivisia tai negatiivisia, lyhyt- tai pitkäkestoisia ja ne koskevat tapahtuman kaikkia sidosryhmiä. Vaikutukset kohdistuvat kaikkiin tapahtuman sidosryhmiin, vierailijoiden lisäksi järjestäjiin, sponsoreihin, mediaan, viranomaisiin, päättäjiin. Vaikutuksista suurimmat kohdistuvat luonnollisesti järjestyspaikkakunnan yhteisöön ja heidän ympäristöönsä. (Jaronen 2003, 31.)

4.1 Sosiaaliset ja kulttuuriset vaikutukset

Kollektiivisuuden takia tapahtumilla on eniten sosiaalisia vaikutuksia. Tapahtumien järjestämisen syinä ovat olleet ja ovat edelleen ihmisten halu tavata toisia ihmisiä, auttamishalu, yhteenkuuluvuuden tunne yhteisen tekemisen kautta ja sitä kautta yhteishengen luominen. Pienellä paikkakunnalla talkoohengellä toteutetuilla tapahtumilla on vahva paikallisyhteisöllinen merkitys. Se voi näkyä alueen identiteetissä, mikäli tapahtuma kytkeytyy kunnan historiaan. Oman paikkakunnan taiteilijat ja esiintyjät voivat saada mahdollisuuden esitellä töitään, mikä taas kohentaa ylpeyttä omasta paikkakunnasta ja laajentaa kulttuurista näköalaa. (Bowdin, McDonnell, Allen & O`Toole 2003, 26.)

Tapahtumien ja etenkin kulttuuritapahtumien vaikutuksista tehdyissä tutkimuksissa useimmiten kiinnitetään huomiota taloudellisiin vaikutuksiin. Eniten on tehty mittauksia julkisen sektorin tukemien tapahtumien taloudellisista kerroinvaikutuksista tietyllä alueella. Lähtökohtana on voinut olla joko liiketaloudellinen, julkisoikeudellinen tai yhteiskunnallinen kannattavuus. On tehty mittauksia joko tapahtumajärjestäjän, kunnan tai sidosryhmien saaman taloudellisen höydyn kannalta.

Ei-taloudellisten höytyjen erottaminen on tapahtumien yhteydessä ongelmallista, sillä tapahtumien kulttuuriset ja taloudelliset arvot ovat osittain kietoutuneet toisiinsa. Tapahtumien vaikutusta ei kuitenkaan tulisi lähestyä pelkästään rahan kannalta, vaan yhtä tärkeää on se kulttuurinen osaaminen ja oppimisprosessi, jolla on vaikutusta asukkaiden, yritysten ja koko alueen hyvinvointiin ja yleiseen kaupungin henkeen. Tapahtumat vaikuttavat tutkimusten mukaan myönteisesti alueen ilmapiiriin, lujittavat kollektiivista identiteettiä sekä vahvistavat paikallista osaamisen tasoa. Näiden vaikutusten ilmentyminen saattaa viedä vuosia. Siksi tapahtumien vaikutuksia tulisi tutkia pitkällä aikajänteellä. (Opetusministeriö 2006, 27.)

Kainulaisen (2004) tutkimuksesta selviää, että tapahtumat yhtenä tekijänä vaikuttavat kuntakuvaan ja kaupunkien imagoon sekä luovat mielikuvaa kulttuurisesti vireästä alueesta. Sillä on merkitystä yritysten, uusien asukkaiden ja matkailijoiden houkuttelun kannalta. Tulosten mukaan kulttuurifestivaalien päämäärien ja kuntien kehittämisen intressit yhdistyvät elämystaloudessa usein toisiinsa. Festivaalit voivat toimia samanaikaisesti sekä kuntien elinkeinopolitiikan välineinä että korkeatasoisten taide-elämysten tarjoajina.

4.2 Vaikutukset talouteen

Tapahtumien vaikutuksiin liittyvissä tutkimuksissa on korostettu taloudellista vaikutusta itse tapahtumaan ja sen paikallisyhteisöön. Taloudelliset vaikutukset ovat helposti mitattavissa laskemalla tapahtumasta saadut suorat tulot ja lähialueiden yritysten myynnin lisäys, mutta koko totuuden selvittämiseksi mittauksia tulee

tehdä pitkälle tapahtuman jälkeenkin. Näin voidaan selvittää tapahtuman kerroin- ja epäsuorat vaikutukset sekä verotulot. (Jaronen 2003, 34.)

Taloudellisia seurannaisvaikutuksia tapahtumissa on yleisesti laskettu ns. kertoimien avulla. Tällöin on laskettu arvio siitä, kuinka paljon rahaa jää kiertämään paikallistalouteen, nk. panos-tuotos-malli. Kerroinvaikutusten on jossain tutkimuksissa laskettu olleen huomattavia (ks. esim. Myerscough 1998), ja se on osaltaan vauhdittanut julkisen sektorin investointeja ja tukea tapahtumien järjestämiseen ja kulttuuriin. (Kainulainen 2005, 51.)

Tavanomaisin miellelyhtymä tapahtuman talousvaikutuksista liittyy yleisömääriin. Loogista on ajatella, että mitä suurempi yleisömäärä, sitä suuremmat ovat myös tapahtumasta saatavat tulot. (Kainulainen 2005, 147.) Pitäisi kuitenkin myös muistaa, että pienistä erikoistapahtumista kiinnostuneet ihmiset matkustavat kerta toisensa jälkeen tapahtumaan ja ovat valmiita kuluttamaan rahaa reilustikin päästäkseen harrastuskollegoiden pariin tai tapaamaan esimerkiksi suosikki-idoliaan. Siinä mielessä tällaiset asiakkaat voivat olla kannattavimpia ja tuottoisempia. (Jaronen 2003, 35.)

Tapahtumavieraiden ja matkailijoiden tapahtumapaikalla kuluttamat rahavirrat voidaan rinnastaa paikkakunnan vientituloihin. Tapahtumat tuovat uutta tuloa paikallisille yrittäjille ja julkiselle sektorille. Tapahtumista välittömästi hyötyvät ainakin majoituspalvelut, ravintolat, vähittäiskauppa ja kuljetus- ja liikennöintiyritykset. Kerrannaisvaikutuksen takia osa näistä rahoista jää kiertämään paikallistalouteen, osa jatkaa matkaa verotuloina kaupungille, osa suuntautuu alueen ulkopuolelle. (Kainulainen 2005, 35.)

Tapahtumat voidaan nähdä myös kunnan palvelutason parantumisena yleisestikin. Tapahtuman takia alueen yrittäjät varustavat ja laajentavat valikoimiaan; bensiasemalle on odotettavissa asiakkaita normaalia enemmän, keskustan ravintolat, kahvilat, elintarvikeliikkeet, jopa kampaajat ja vaateliikkeet voivat varautua vilskeseen. Elintason nousun takia tapahtumavieraat odottavat palveluilta yhä enemmän ja ovat niistä myös valmiita maksamaan. Sen takia erilaisille erikoispal-

veluille ja VIP-palveluille on kysyntää, johon palveluntarjoajien kannattaa vastata. Paikkakuntalaisetkin voivat näin käyttää hyväkseen monipuolisia palveluita. Myynnin lisäyksen takia yritykset maksavat enemmän veroja, jotka voidaan kohdistaa alueen palvelutason parantamiseen ja sitä kautta paikkakuntalaisten palvelut parantuvat. Asia voidaan nähdä laajemmassa mittakaavassa paikkakunnan infrastruktuurin kehittymisenä. (Bowdin ym. 2003, 41–44.)

4.3 Vaikutukset matkailuun

Tapahtumat nähdään nopeimmin kasvavana matkailun sektorina, jonka kehittämiseen ja markkinointiin monet kaupungit ovat panostaneet runsaasti viime vuosien aikana. Tapahtumat nähdään katalysaattoreina, jotka houkuttelevat matkailijoita ja lisäävät heidän oleskeluaikaansa ja kulutustaan kohteessa. Ne nähdään myös kohteen imagon ja profiilin muodostajina, joilla paikkakunta voi erottautua muista vastaavista kohteista. Tapahtumista tulisi luoda alueen nähtävyyksien rinnalla selkeä markkinointietu kohteelle. (Bowdin ym. 2003, 38.)

Tapahtumat vaikuttavat kuntakuvaan ja kaupunkien imagoon sekä luovat mielikuvaa vireästä alueesta, millä on merkitystä matkailijoiden houkuttelun kannalta. Tapahtumia pidetään usein, varsinkin pienillä paikkakunnilla, kesän kohokohtina. Ne vilkastuttavat ehkä muuten rauhaisan paikkakunnan elämää tapahtumapäivien ajaksi. Tapahtuma ei tietenkään aina teemaltaan houkuttele kaikkia ihmisiä, mutta tapahtuman ansiosta koetaan paikkakunnan saavan nimeä ja tunnettuutta, joka houkuttelee matkailijoita muinakin aikoina. Monet pienet paikkakunnat osataan sijoittaa paremmin kartalle, kun paikkakunta on saanut tunnettuutta esim. mediasa. (Kainulainen 2004, 111.) Kuinka moni esimerkiksi tiesi, missä sijaitsee Sonkajärvi ennen Eukonkannon MM-kisoja? Tapahtumat profiloivat järjestelypaikkakuntaansa, ja monesti mieleen tulee ensin tapahtuma, josta paikka on tunnettu. Savonlinnaan yhdistetään oopperajuhlat, Lahteen hiihtokisat, jazz-musiikki yhdistetään Poriin, Tampere on tunnettu vilkkaasta teatteritarjonnasta jne.

Tapahtuman vetovoimaisuus on aina kiinni lopulta kohderyhmän mieltymyksistä ja kiinnostuksen kohteista. Kaupungin kokonaisvetovoimaa ajatellen olennaista on pyrkiä yhdistämään eri imagotekijöitä kokonaisuuksiksi, jolloin imago puhuttelee laajempia matkailijasegmenttejä. (Kainulainen 2004, 112.)

4.4 Tapahtumamatkailu

Tapahtumamatkailu on turismiteollisuuden nopeimmin kasvava segmentti. Monet kaupungit ovat kehittäneet ja markkinoivat tapahtumia siten, että ne nähtäisiin kohdealueen vetovoimatekijöinä, imagonrakentajina sekä alueen elävöittäjinä. (Bowdin ym. 2003, 38.) Mielenkiintoiset tapahtumat ovat piristysruiskeita paikkakunnan asukkaille, mutta ne myös houkuttelevat matkailijoita vierailemaan ja käyttämään rahaa alueen muuhun palvelutarjontaan, kuten majoitukseen, ravintoloihin, nähtävyyksiin ja periaatteessa mihin vain alueen yritykseen.

Tapahtumat voivat olla myös markkinasegmentti niille matkailijoille, jotka matkustavat kohdealueelle pelkästään juuri tapahtuman takia. Tällaisia tapahtumia esimerkiksi Lahden alueella voivat olla musiikki- ja harrastetapahtumat. Juuri tietystä taiteen alasta tai alakulttuurista kiinnostuneet ihmiset ovat valmiita matkustamaan pitkiäkin matkoja osallistuakseen tapahtumaan. (Silvanto 2007.) Esimerkkitapahtumina Lahdessa voisivat olla Sinfonia Lahti, mäkihyppykisat tai Finlandia-hiihto. Tämä on matkailullisesti erittäin merkittävää, sillä kävijöiden viiptymät ovat yleensä pitkäköjä ja heitä voisi kutsua tapahtumien kanta-asiakkaiksi, jotka kerta toisensa jälkeen osallistuvat tapahtumaan. Myös tanssitapahtumat, kuten Martta & Hollo sekä Finland Open houkuttelevat oman alansa harrastelijoita runsaasti myös ulkomailta.

Tapahtumamatkailun yksi suurimpia etuja on, että se voi tuoda alueelle matkailijoita myös hiljaisen sesongin aikana. Hotellien tai lentoyhtiöiden hiljaisen sesongin aikana tapahtuma voi tuoda kaivattua lisäpiristettä myyntiin. (Allen ym. 2002, 28.) Tapahtumilla voidaan siis tasoittaa tai pidentää matkailusesonkia, mikä on erittäin hyvä asia alueilla, joissa kärsitään ”hiljaisista kausista”.

Tapahtumapakettien räätälöintiin tulisi kiinnittää enemmän huomiota ja markkinoida niitä sopivissa yhteyksissä, sopiville ihmisille. Tuotteet tulisi suunnitella matkailijoita ja markkinoita silmällä pitäen ja tarjota niitä sellaisissa paikoissa, joista ne ovat helposti saatavilla. Tuote voidaan paketoita tapahtuman ympärille niin, että se voidaan koota asiakkaan toivomista palasista, esimerkiksi asiakkaan haluamasta majoituksesta, kuljetuksesta ja ruokailuista sekä itse tapahtumaohjelmasta. (Allen ym. 2002, 28.)

4.5 Vaikutukset keskustan vetovoimaan

Tapahtumien avulla voidaan elävöittää ja parantaa kaupunkikeskustojen tunnelmaa. Tapahtumien aikaansaama vilske ja syke yhdistyvät yleisesti kaupungin voimaan ja elävyyteen. Kaupunkikeskustojen tapahtumat houkuttelevat kaupungin asukkaiden lisäksi paikalle myös uteliaita matkailijoita. Yhtenä matkailijaryhmänä voidaan myös ottaa huomioon kaupunkilaisten kutsumat ystävät ja sukulaiset, jotka tulevat sukulaisvierailulle tapahtuman takia. Tapahtumat tarjoavatkin kiinnostavan näkökulman paikallisen yhteisön elämäntyyliin, ja niiden avulla voidaan esitellä paikallista osaamista ja taitoa. Kaupungeilla on tällöin myös erinomainen tilaisuus esitellä palvelujaan ja kohentaa profiiliaan ulkopaikkakuntalaisten silmissä. (Jaronen 2003,39.)

Getzin (1997, 33, 57) mukaan festivaalit ja tilaisuudet voivat piristää tärkeitä, mutta unohduksissa olleita keskustakohteita, kuten taide-, kulttuuri- ja ostoskohteita. Järjestämällä tapahtumia ja ohjelmaa näissä kohteissa voidaan luoda uusia mielenkiintoisia puitteita tapahtumille ja samalla virkistää ihmisten muistia kohteen olemassaolosta. Torit ja kauppakeskukset ovatkin perinteisesti useiden tapahtumien pitopaikkoja, mutta tapahtumia kannattaisi myös tuoda muualle keskustan kohteisiin ja erikoisempiin tiloihin.

5 TAPAHTUMAKÄSIKIRJAT

5.1 Vertailtavat tapahtumaoppaat

Tähän opinnäytetyöhön valittiin viiden eri suomalaisen kaupungin tapahtumaoppaat vertailukohtaksi. Kaupungit ovat Tampere, Jyväskylä, Helsinki ja Espoo sekä näiden lisäksi Etelä-Pohjanmaa. Oppaat valittiin tietoisesti isoimmista suomalaisista kaupungeista, joissa sellaisia tiedettiin jo olevan. Oppaista poimittiin sellaisia hyviä puolia, joita voidaan myös Lahden tapahtumien järjestämiseen soveltaa. Kyse oli siis eräänlaisesta ”benchmark-vertailun” tekemisestä. Siinä omaa toimintaa verrataan sellaisiin, jotka ovat jo asiaan perehtyneet ja otetaan oppia heiltä. Yksityiskohtaisen vertailun tekeminen oli kuitenkin hankalaa, koska oppaat eroavat toisistaan hyvin paljon. Jokainen opas on ulkonäöltään mutta myös sisällöltään hyvin erilainen; osa on suppeita, osa hyvinkin laajoja informaatioltaan. Opas on ko. paikkakunnalle laadittu ja paikkakuntansa näköinen, eivätkä oppaat siitä syystä ole vertailukelpoisia keskenään.

Seuraavassa kerrotaan lyhyesti vertailtavista oppaista.

5.1.1 Tampere

Tampereen tapahtumajärjestäjän opas on sisällöltään kattava; tietoja tapahtumien eri osa-alueista on runsaasti. Oppaaseen on koottu tiedot viranomaistahoista ja kaupungin eri osastojen vastualueet. Vaikka luettelo on kattava, olisi linkkejä tai puhelinnumeroita voinut liittää tietoihin enemmän. Uskoisin kuitenkin, että luettelo kattaa hyvin sellaiset asiat, joita tapahtumajärjestäjä Tampereen alueella saattaa tarvita.

Oppaassa voitaisiin huomioida sisällysluettelon selkeys vielä enemmän. Pelkäämään sisällysluetteloa silmäilemällä saa kuvan, että sisältö olisi melko suppea. Et-simällä ja sivuja availemalla löytyy kuitenkin tietoa hyvin runsaasti sellaisistakin asioista, joita sisällyksessä ei mainita. Pienellä päivityksellä ja selvennyksillä opas

olisi erinomainen. Opas on saatavilla Tampereen kaupungin tapahtumat - sivuilta: <http://www.tampere.fi/tapahtumat/jarjestajanopas/index.html>

5.1.2 Jyväskylä

Jyväskylän Opas tapahtuman järjestäjille (2005), erottuu vertailuaineiston oppaista edukseen. Opas on yksinkertainen ja selkeä, mutta kertoo oleelliset asiat ytimekkäästi. Oppaan ulkoasu on suunnitellut graafinen suunnittelija, mikä tekee oppaasta heti virallisemmän ja uskottavamman näköisen. Tämä opas erottuu myös vertailuaineistosta, koska se on ainut kuvitettu. Tekstin lomaan on aseteltu muutamia isohkoja tapahtumiin liittyviä kuvia. Opas painottaa ympäristöasioita, mikä antaa Jyväskylästä ympäristövastuullisen kuvan. Samoin oppaan vihreä sävyitys viittaa puhtaasta ympäristöstä huolehtimiseen.

Jyväskylän opas on ulkonäöllisesti ja sisällöllisesti eniten sitä, mitä Lahden oppaassa tavoitellaan. Se on hyvin selkeä taitoltaan ja mielenkiintoisen näköinen. Se ei sisällä turhaa tietoa, mutta siinä on kuitenkin ne asiat, joita tapahtumajärjestäjä ehdottomasti tarvitsee. Tämä opas on varmasti hyödyllinen ja tarkoituksenmukainen jyvaskyläläisille tapahtumajärjestäjille. Opas on helposti saatavilla Jyväskylän kaupungin sivuilta www.jkl.fi/yhdyskuntatoimi/ulkotapahtumat ja sieltä matkailun tapahtumat sekä yhdyskuntatoimen alta.

5.1.3 Helsinki

Helsingin kaupungin Internet-sivuilla (www.hel.fi) matkailu ja vapaa-aika-linkin alla on koottu tietoa tapahtumajärjestäjille tiivistetysti. Tiedot on listattu muistilista-tyyppisesti ja ne sisältävät yleistietoa yleisötapahtumaan tarvittavista luvista ja asioista, joista tapahtumajärjestäjän tulee huolehtia. Ohjeistus alkaa tilavaihtoehtoilla, niin sisä- kuin ulkotiloilla, joita Helsingissä on tarjolla. Seuraavana on koottu lupa- ja viranomaistahojen yhteystietoja ja neuvottu, mitä lupia järjestäjä saattaa tarvita. Lista on koottu myös harvinaisien tapahtumien ohjeistuksia, kuten ohjeita elokuvan kuvaamisesta tai vene- tai laskuvarjohyppäyksen järjes-

tämisestä. Turvallisuusasioihin, kuten palo-, pelastus- ja ensiapuasioihin sekä tilaisuuden valvonta-asioihin, on myös annettu toiminta-ohjeita ja yhteystietoja. Ohjeissa tapahtumajärjestäjille on huomioitu hyvin myös pieniä ja helposti unohdettavia asioita, kuten lipputankojen ja lippujen hankinta, tai tieto siitä, mistä saa mainostelineitä ja luvan niiden asettamiseen.

Helsingin kaupungin ohjeisiin tapahtumajärjestäjille on tiivistetysti mutta kattavasti koottu se tieto, jota järjestäjä saattaa tarvita. Isossa kaupungissa, jossa myös kaupungin organisaatio on laaja, ensimmäistä kertaa tapahtumaa järjestävä saattaa joutua tekemään melkoisen työn etsiessään ensin tarvittavat yhteystiedot viranomaislupiin. Sivuilla on ilmoitettu selkeästi, minkä kaupungin toimen alle kyseinen asia kuuluu, ja se helpottaa varmasti järjestäjän työtaakkaa. Sivuilta löytyy myös kiitettävästi aiheeseen liittyviä linkkejä sekä avustus- ja apurahahakemuksia taiteeseen liittyviin tapahtumiin ja projekteihin.

5.1.4 Espoo

Espoon tapahtumajärjestäjän opas on vertailuaineistosta laaja-alaisin ja modernein ulkoasultaan. Oppaan on toteuttanut Laurea ammattikorkeakoulun opiskelijaryhmä. Opas löytyy Espoon matkailu Oy:n Internet- sivuilta: www.espootravel.com.

Opas sisältää hyvin paljon tietoa. Tapahtumajärjestämisen teoriaan ja prosessityöskentelyyn on kiinnitetty erittäin paljon huomiota. Teoriaosuus on käyttökelpoinen myös muissa kaupungeissa ja tapahtumissa, ei pelkästään Espoossa. Oppaassa on lähdetty perusasioista liikkeelle; kertomalla ideointivaiheesta ja projektityöskentelystä, joita voi soveltaa kaikkiin tapahtumiin. Joukossa on paljon tärkeitä asioita, mutta opasta olisi voinut ehkä hieman karsia ja keskittyä tiettyihin teemoihin. Asiakokonaisuudet on jäsennelty selkeiksi kokonaisuuksiksi, mikä helpottaa tiedon etsimistä. Erityisen hyvänä pidän lupa- ja viranomaisosiota, koska se on kattava, mutta kuitenkin keskittyy olennaisiin tahoihin. Opas on sijoitettu Espoon Matkailun sivuille, niin, että alueen palvelutarjonta ja muut sellaiset järjestäjää kiinnostavat asiat löytyvät helposti sivuilta. Kaiken kaikkiaan sivut ovat ulkoasul-

taan hienot ja toimivat hyvin. Tieto on selkeästi ja johdonmukaisesti jäsenneily, mikä helpottaa tiedon etsimistä. Tapahtumajärjestäjälle tämä sivusto on erittäin hyvä tiedonlähde ja se sopii myös muille kuin espoolaisille järjestäjille.

5.1.5 Etelä-Pohjanmaa

Tapahtumajärjestäjän opas on Etelä-Pohjanmaan liiton vuonna 2001 julkaisema opas. Oppaan on tuottanut Kulttuurin kehittämiskeskus Trissa – hanke, jota rahoittavat opetusministeriö, Euroopan unioni ja Etelä-Pohjanmaan liitto sekä alueen kunnat. Opas on lainattavissa joissain kirjastoissa, tai sen voi tilata Etelä-Pohjanmaan liitosta maksutta.

Opas on suunniteltu koko Etelä-Pohjanmaan alueelle, jonka hallinnollinen keskus on Seinäjoki. Koko alueella on 26 kuntaa, 8 näistä kaupunkeja. Opas on siitä syystä melko laaja-alainen ja sisältää yleistietoa, jota voi soveltaa kaikissa tapahtumisissa koko maakunnan alueella. Kovin tarkkaa, paikkakuntaakohtaista tietoa ei ole, mutta runsaiden yhteystietojen ansiosta tapahtumajärjestäjä löytää paikan, josta saa lisätietoa.

Etelä-Pohjanmaan Tapahtumajärjestäjän opas keskittyy lupa- ja viranomaisasioihin hyvin pitkälti. Opas neuvoo tilaisuuksien järjestämisessä siten, että tapahtuma toteutetaan lainmukaisesti ja että yleisön turvallisuuden ja viihtyvyyden takaamiseksi on tehty tarvittavat toimenpiteet. Opas palvelee varmasti lupa- ja sopimusasioiden viidakossa hyvin, mutta esimerkiksi yritys yhteistyön ja sidosryhmien merkitystä ei mainita ollenkaan, eikä alueen palvelutarjonnastakaan ole juuri tietoa. Näitä tietoja tapahtumajärjestäjä kuitenkin aina tarvitsee, ja nämä tiedot tulisi myös tapahtumaoppaaseen sisällyttää. Sisältö voisi myös edetä loogisemmin ja aihealueita olisi voitu yhdistää selkeämmäksi kokonaisuudeksi.

5.2 Lahden tapahtumaoppaalle asetettuja tavoitteita

Toimeksiantaja ei määritellyt Lahden tapahtumaoppaan sisältöä tai ulkonäköä alkuvaiheessa kovinkaan tarkkaan. Se toi työhän haastetta, mutta samalla vapautta toteuttaa työ haluamalla tavalla. Muiden kaupunkien olemassa olevia oppaita vertailemalla piti löytää Lahdelle sopiva tapahtumaoppaan sisältö.

Sopivia vertailukelpoisia oppaita oli alkuun hankala löytää. Tapahtumaoppaat ovat yleistymään päin, mutta kovin helposti niitä ei ollut saatavilla. Suurimmat kaupungit Suomessa ovat tehneet yleensä jonkinlaisen tapahtumaoppaan asukkailleen tai ainakin ohjeistuksen lupa-asioita varten. Mielestäni tämä kertoo yleisestä suhtautumisesta tapahtumien merkitykseen paikkakunnalla. Aina ei ole perusteltua varsinaista kaiken kattavaa tapahtumaopasta laatia, mutta jonkinlainen pienimuotoinen ohjeistus olisi aina hyvä olla olemassa. Näin helpotettaisiin sekä järjestäjien, että kenties kaupungin työntekijän työtä, kun opas/ ohjeistus tapahtumien varalle olisi heti annettavissa järjestäjälle. Näin ollen kaupunki tai paikkakunta voi antaa tukensa tapahtumajärjestäjille ja tapahtumille.

Työn edetessä toimeksiantaja tarkensi sisällön suuntaa ja tein tarvittavat lisäykset ja poistin epäolennaisia asioita. Neuvottelemalla pääsimme yhteisymmärrykseen oppaan sisällöstä, eikä meillä ollut lopulta kovin eroavia käsityksiä siitä, millainen opas olisi paras Lahdelle. Toimeksiantaja painotti oppaan tiiviyyttä sekä käytännönläheisyyttä. Sopivin opas olisi yksinkertainen, tiiviissä muodossa olevaa tietoa, josta epäolennaiset asiat on karsittu pois. Opas ei esimerkiksi tule kertoa tapahtuma-teeman ideoinnista tai tapahtumapaikan valinnasta, koska oletettavaa on, että tapahtumajärjestäjä on jo käynyt nämä asiat läpi siinä vaiheessa, kun hän lähtee hakemaan apua konkreettisiin tapahtuman järjestelyihin. Järjestäjällä on ehkä mielessään jo tapahtuman teema, paikka ja aika, joten konkreettisten järjestelyiden, kuten lupa-asioden tekeminen voi alkaa. Oppaassa keskitytään enemmän niihin konkreettisiin toimiin, joita tapahtuma vaatii toteutuakseen.

Hyvä tapahtumaopas voi myös toimia mainonnan välineenä. Esitelläänhän siinä kaupungin palveluita ja yrityksiä melko laajalti. Siinä vaiheessa kun tapahtumaopasta lähdetään jatkojalostamaan, olisi asia syytä huomioida. Markkinoinnillinen ote voi näkyä oppaan taitossa ja esimerkiksi kuvien valinnalla samaan tapaan miten se on huomioitu Lahti Travelin ”Corporate Event and Meeting Planners” manuaalissa.

5.3 Mitä hyötyä Lahden tapahtumaoppaasta on?

Tapahtumajärjestäjän tulee ottaa huomioon laajan kehyksen alla paljon erilaisia asioita. Tapahtuma on aina ainutlaatuinen tilaisuus, ja jokainen tapahtumasta vastuussa oleva toivoo tilaisuuden sujuvan ongelmitta ja vieraiden viihtyvän. Jo tapahtuman suunnitteluvaiheessa järjestelyissä on otettava kaikki huomionarvoinen tarkastettavaksi ja valmistauduttava huolellisesti etukäteen. Kerran pieleen mennyt tapahtuma ei välttämättä saa enää seuraavaa tilaisuutta korjata epäonnistumisia. Nykyisessä tilanteessa, jossa tapahtumista ei ole pulaa, asiakkaat äänestävät varsin usein jaloillaan. Hyvin organisoitu ja onnistunut tapahtuma sitä vastoin saa varmasti tukea talkooväeltä, sponsoreilta ja osallistujilta seuraavallakin kerralla. (Antikainen & Sutinen 1996, 1.)

Aikaisemmin lahtelaisille ei ole ollut saatavilla yhtenäistä ohjeistusta yleisötapahtuman järjestämistä varten. Yleisötilaisuuksia valvovat eri viranomaiset ja niitä koskevat monet eri säädökset ja ohjeet, joita tulee noudattaa. Samoin suuri osa yleisötilaisuuksista järjestetään alueilla tai rakennuksissa, joita ei ole välttämättä suunniteltu suurille yleisömäärille. Turvallisuusasiat vaativat aina erityisjärjestelyjen tekemistä. Kaikki nämä huomioon otettavat asiat saattavat aiheuttaa runsaasti päänvaivaa tapahtumajärjestäjälle, jolla ei ole aikaisempaa kokemusta järjestämisestä. Ajankohtainen käytännönläheinen tapahtumaopas auttaa tapahtumajärjestäjää muodostamaan kokonaiskuvan kaikista tehtävistä etukäteisvalmisteluista.

Tapahtumajärjestäjän opas tulee avuksi ja tueksi niille, jotka järjestävät tai ovat mukana yleisötilaisuuden järjestämisessä Lahden alueella. Oppaaseen on koottu

käytännönläheisesti ydinasiat, joita tapahtuman järjestämisessä tulee suunnitella ja huomioida. Tapahtumat ovat aina erilaisia, jolloin esimerkiksi tarvittavien lupien ja ilmoitusasioiden hankkimisessa saattaa olla eroja. Oppaan tarkoitus on antaa perustiedot järjestäjille ja johdattaa lukija lisätiedon lähteille. Kaikkien tapahtumatyyppejä kattava opas se ei missään nimessä ole, sitä varten on olemassa runsaasti tapahtumajärjestämiseen liittyvää kirjallisuutta, johon kannattaa paneutua tarpeen ja oman kiinnostuksen mukaan.

Opas on yksi askel muiden joukossa kohti Lahden kaupungin ”tapahtumaistamisen” tavoitteita. Matkailukehittämisen linjauksissa on otettu painopisteiksi vapaaajan tapahtumien, kulttuuritarjonnan ja suurtapahtumien tuotteistamisen. Toimenpiteiksi on esitetty vanhojen tapahtumien tuotekehittely, tapahtumamarkkinoinnin uudenlaiset toimintamallit ja kokonaan uusien tapahtumien tuottaminen. (Matkailukehittämisen linjauksia Päijät-Hämeessä, 2007.) Opas tukee osaltaan uusia tapahtumajärjestäjiä ja toivottavasti alentaa kynnyksiä lähteä toteuttamaan tapahtumia. Tapahtumien järjestämisen ja tukemisen pitäisi lähteä juuri sieltä ruohonjuuritasolta, josta tulevat paikkakuntaa tyypillisimmin edustavat tapahtumaideat. Tapahtumat on silloin luotu kansalaisnäkökulmasta, jossa näkyvät usein arjen kulttuuri ja paikallissävytteiset aiheet. Kaupunkilaiset päättävät loppukädessä, minkälaisia tapahtumia kaupungissa jatkossa järjestetään. Hyvät ideat yhdessä onnistuneiden järjestelyjen kanssa takaavat tapahtuman jatkuvuuden.

5.4 Tapahtumaoppaan jatkojalostus

Tapahtumaoppaan haaste on siinä, että se sisältää paljon tietoa eri säädöksistä ja viranomaisohjeistuksista, jotka muuttuvat aika ajoin. Jokainen tapahtuma on myös ainutlaatuinen tilaisuus, johon viranomaiset soveltavat lakeja ja asetuksia aina tapauskohtaisesti. Tapahtumaoppaan ohjeistukset ovat siis hyvin yleisiä ja suuntaa antavia. Järjestäjän tulee tarkistaa aina tapauskohtaisesti, miten toimitaan oman tapahtuman kohdalla, jotta kaikki turvallisuus- ja lakipykäläaspektit tulevat huomioitua. Oppaan jatkoa mietittäessä tulee myös tätä yleistettävyyden näkökohtaa poh-

tia. Miten oppaasta olisi hyötyä mahdollisimman monelle järjestäjälle ja eri tapahtumille?

Oppaassa tulisi myös huomioida tapahtuman suunnittelussa liikuntarajoitteisten ja muiden erityisryhmien osallistumismahdollisuus tapahtumaan. Mikäli tapahtuma-alue ja muut tarvittavat puitteet on mahdollista jollain keinoin muuttaa liikuntarajoitteisille sopiviksi, kannattaa muutos tehdä. Tapahtuma saa positiivista kaikua, mikäli myös pienet erityisryhmät on muistettu huomioida. Lisätietoja liikuntarajoitteisten ja invalidien erityistarpeiden huomioimisesta tapahtumien yhteydessä voi tiedustella esimerkiksi Suomen Invalidiliitosta tai Kynnys ry:stä.

Yhteystietojen ja muiden tietojen ajantasaisuus on myös syytä tarkistaa ennen oppaan julkistamista. Laki- ja turvallisuusasioihin liittyvät tekstit tulisi tarkastaa ko. viranomaisella ja tehdä niihin mahdolliset muutokset. Opas, jossa on vanhentuneita, paikkaansa pitämättömiä tietoja, on järjestäjälle turhauttava ja aiheuttaa vain lisävaivaa ja harmia. Valmiin oppaan päivitys on tehtävä tasaisin väliajoin tai aina kun jokin tieto muuttuu. Nimetyn henkilön tulisi ottaa vastuu oppaan päivittämisestä. Yhteystiedot, osoitteet, puhelinnumerot ja Internet-osoitteet on syytä päivittää aina, kun ne muuttuvat. Oppaassa voisi olla myös mainittu yhteystieto, päivitysten ja virheiden varalle, jolloin lukija voisi huomauttaa mahdollisesta virheestä.

Tapahtumaopas tulee Internet-versioksi, jolloin sitä voi selailta tietokoneen ruudulla tai tulostaa tarpeen mukaan paperiversioksi. Opas olisi mielestäni hyvä sijoittaa Lahti Travelin tapahtuma-sivuille. Pääasia on, että oppaalle löytyisi näkyvä ja selkeä paikkansa ja sitä tarvitsevat tietäisivät, mistä opasta lähteä etsimään. Internet takaa nopean päivitysmahdollisuuden mahdollisten muuttuvien tietojen varalle. Se onkin tärkeää, sillä opas sisältää paljon yhteystietoja eri paikkoihin, jotka saattavat muuttua aika ajoin. Uudet palveluntarjoajatkin voisi näin kätevästi lisätä oppaaseen.

Oppaan ulkonäköön tai typografiaan ei ole kiinnitetty tässä vaiheessa suurta huomiota. Suositukseni olisi, että graafisen alan osaaja tai vastaava ammattilainen suunnittelisi oppaan ulkoasun. Silloin oppaasta saataisiin uskottava, selkeä ja

helppokäyttöinen, sekä myös markkinoinnillinen ote voitaisiin huomioida. Oppaassa on muutenkin tärkeää, että se noudattelee kaupungin omaa printti- ja fonttityyppiä ja erottuu nimenomaan Lahdelle tyypilliseksi. Muutama aiheeseen sopiva kuva voisi myös piristää oppaan tekstiä.

6 OPINNÄYTETYÖN ARVIOINTIA

6.1 Tavoitteiden saavuttaminen

Projektin alussa selvää oli ainoastaan se, että valmiin tapahtumaoppaan laatiminen sekä opinnäyteteorian kirjoittaminen olisi yhdelle opiskelijalle suuritöinen projekti. Koska opinnäytteelle on varattu tietty aika ja rajatut opintopisteet, olisi työn loppuun saattaminen vienyt liian paljon aikaa ja resursseja. Siitä syystä sovimme toimeksiantajan edustajan kanssa, että laadin alustavan ehdotuksen oppaan suuntaa antavasta sisällöstä.

Vaikeata oli siis määritellä, kuinka pitkälle työtä jatkan, koska tehtävänrajaus oli sen verran löyhä. Työtä tuli kiusaus jatkaa loppuun saakka, koska sen verran mielenkiintoiseksi aiheen koin. Alkuperäinen tavoite tulikin ylitettyä, sillä projektin keskivaiheilla päätimme toimeksiantajan kanssa, että jatkan oppaan työstämistä loppuun saakka, mikä tietenkin lisäsi työn määrää huomattavasti. Kireän aikataulun ja työmäärän huomioon ottaen onnistuin työssäni kuitenkin melko hyvin.

Hankalaa oli myös löytää mittari, jolla mitata tapahtumaoppaan onnistuneisuutta. Koska itselläni ei ole aikaisempaa kokemusta tapahtumaoppaan suunnittelusta eikä ole myöskään ollut mukana järjestämässä tapahtumia Lahden alueella, oli vaikea arvioida, palveleeko opas tarkoituksenmukaisesti tapahtuman järjestäjiä Lahdessa. Siitä syystä päätimme toimeksiantajan kanssa, että pyydän mielipiteitä ja kehitysideoita oppaan sisällöstä muutamilta Lahden alueella tapahtumien järjestelyissä mukana olleilta henkilöiltä. Lähetin sähköpostitse viidelle tapahtumien järjestämisessä, organisoinnissa sekä markkinoinnissa mukana olleelle lahtelaiselle henkilölle valmiin oppaan opinnäyteprojektin loppuvaiheessa tammikuussa

2008. Pyysin heiltä lyhyttä palautetta, kehitysideoita tai muuta mieleen tullutta oppaan kehittämistä varten. Sain vain muutaman vastauksen, mutta tiedot olivat erittäin tärkeitä oppaan muokkauksen kannalta. Pääasiassa sain yhteystietoja eri alan osaajiin, joiden kanssa järjestäjät olivat tehneet yhteistyötä. He myös kertoivat, mitä asioita oppaassa kannattaa painottaa heidän mielestään. Tein muutoksia oppaaseen heidän ideoidensa pohjalta.

Oppaasta olisi tullut varmasti parempi, mikäli olisin saanut useammilta tapahtumajärjestäjiltä pyytämäni palautetta. Kyselyn ajankohta saattoi olla väärä, lähestymiskirjeeni epäselvä tai kysely olisi pitänyt tehdä puhelimitse tai henkilökohtaisella tapaamisella. Unohdin mainita kirjeessäni, että tiedot ovat luottamuksellisia, eivätkä vastaajien nimet tule ilmi missään vaiheessa. Voi olla, että nämä asiat vaikuttivat siihen, että vastausten määrä oli niin alhainen.

Koska valmistumisaikani lähenee, ei minulla ollut enää resursseja lähestyä tapahtumajärjestäjiä toiseen kertaan. Oppaan jatkajalle ensimmäinen tärkeä työ olisikin ottaa uudelleen yhteyttä näihin ja muihin lahtelaisiin tapahtumajärjestäjiin. He ovat alallaan asiantuntijoita, jotka ovat käytännössä käyneet läpi tapahtumajärjestämisen prosessia Lahdessa ja osaavat parhaiten arvioida asioita, joita tällaisessa oppaassa tulisi olla.

Olen tyytyväinen erityisesti työn teoriaosuuteen. Tapahtumaoppaan osalta tekisin vielä paljon työtä, vaikka olen oppaan sisältösuunnitelmaan tyytyväinen, varsinkin ottaen huomioon sen, että kyseessä on ensimmäinen ehdotus Lahden tapahtumaoppaaksi. Alan kirjallisuuteen ja tutkimuksiin tutustumisen jälkeen koen, että opin hyvin paljon uusia asioita, ja siitä syystä haluaisin saattaa oppaan tekemisen viimeistelyyn vaiheeseen, jolloin se saataisiin lopulliseen käyttöön.

Vaikka tapahtumaoppaiden löytyminen vaikutti alkuun vaikealta, löysin lopulta melko hyvän vertailuaineiston. Oppaat edustavat eri kokoluokan suomalaisia kaupunkeja ja kaikki oppaat olivat hyvin erilaisia niin sisällöltään kuin ulkoasultaan. Vertailuaineistoa olisin saanut laajemmaksi ottamalla mukaan esimerkiksi kulttuuripuolen tapahtumaoppaita tai tietyille suurelle tapahtumalle laaditun oppaan.

Käyttämällä ulkomaisia versioita olisin voinut saada vielä parempia ehdotuksia ja ideoita.

Toimeksiantaja ei asettanut työlle määräaikaa, joten sain hyvinkin itsenäisesti päättää aikarajoista ja työn valmistumisajankohdasta. Se vaati runsaasti itseuria ja päättäväisyyttä, jotta työ valmistuisi aikanaan. Opinnäyteprosessi onkin opettanut ajan ja itsenäisen työskentelyn hallintaa. Työn kirjoitusosuus ei tuottanut suuria ongelmia, mutta lähdemateriaalin hankkiminen ja siihen perehtyminen veivät paljon enemmän aikaa kuin olin suunnitellut. Vaikka aloitin kirjallisuuteen ja eri lähteisiin tutustumisen suhteellisen ajoissa, löysin työn edetessä aina uutta materiaalia, johon paneutuminen vei aikaa.

Lähdemateriaalin löytymisestä ei tullut missään vaiheessa ongelmaa, päinvastoin ongelmana oli suhteellisen runsas alan kirjallisuus ja muut lähteet. Tapahtumajärjestämiseen ja organisointiin liittyvää kirjallisuutta on olemassa paljon. Internet osoittautui hyväksi tiedonlähteeksi etenkin ulkomaisten sivujen osalta. Englanninkielisen aineiston kohdalla tuli huomioida ns. kulttuurierot: muualla maailmassa tapahtumajärjestäminen on hyvin ammattimaista ja kaupallista verrattuna Suomeen. Suomen tapahtumakenttä koostuu hyvin pitkälle pienistä paikallistapahtumista, eikä meillä ole oikeastaan suur-/megatapahtumiksi luokiteltuja tapahtumia maailman mittakaavan mukaan ollenkaan. Käytin tästä syystä englanninkielisiä teoksia ja Internet-lähteitä soveltuvien osien opinnäytetyössäni.

6.2 Kehitysideat

Alkuperäinen idea oli ottaa vertailukohdaksi myös Euroopasta tai muualta maailmasta löytyviä tapahtumaoppaita. Luovuin ajatuksesta, koska löysin jo yksistään Suomesta riittävän hyvää aineistoa. Mutta mikäli oppaaseen haluttaisiin ottaa esimerkkiä kansainvälisestä tapahtumajärjestämisestä, muutaman eurooppalaisen tapahtumakäsikirjan mukaan ottaminen tuottaisi varmasti hyviä ideoita ja ajatuksia.

Tämän opinnäytetyön heikkona puolena pidän sitä, etten ole itse paikkakuntalainen enkä näin ollen ole kovin perehtynyt Lahden tapahtumien tilaan. En tiedä yleisestä kaupunkilaisten mielipiteestä enkä suhtautumisesta tapahtumiin. Toisaalta tarkastelen asiaa objektiivisesti, enkä ”liian läheltä”. Perustan ajatukseni ja tämän työn tietoperustan sanomalehtiin, esitteisiin ja yleisiin keskusteluihin, joita olen asian tiimoilta käynyt. Olen käyttänyt vertailukohtana tietoisesti ja ehkä myös alitajuisesti omaa kotikaupunkiani Turkuja ja pohtinut eroavaisuuksia näiden kahden kaupungin tapahtumakenttien välillä. Kehitysideani tässä kohtaa olisi, että tapahtumaoppaan jatkaja olisi kenties lahtelainen. Näin oppaaseen saataisiin paikkakunnan omia erityispiirteitä ja sellaisia asioita, joita ulkopaikkakuntalainen ei kenties näe.

Olen työn teoriaosuudessa keskittynyt hyvin paljon myönteisiin vaikutuksiin, joita tapahtumista seuraa. Ei pidä kuitenkaan unohtaa, että tapahtumilla saattaa olla negatiivisia vaikutuksia eritoten alueen asukkaisiin ja ympäristöön. Tapahtumista saattaa seurata lieveilmiöitä, kuten järjestyshäiriöitä, roskaamista, julkista juopottelua, varkauksia jne. Lähtökohtani työn tekemisessä on kuitenkin ollut se ajatus, että hyvin organisoitu ja huolellisesti suunniteltu tapahtuma tuottaa enemmän positiivisia seurauksia. Lieveilmiöiden olemassaolo on aina huomioitava ja tehtävä suunnitelma niiden poistamiseksi tai vähentämiseksi. Tapahtumaopas on siis tästäkin syystä perusteltua laatia jokaiseen kaupunkiin, jotta välttyttäisiin epäonnistuneilta tapahtumilta ja niiden negatiivisilta seurauksilta.

Lisää tapahtumaopasta koskevia kehitysideoita olen pohtinut kappaleessa 5.4 Tapahtumaoppaan jatkojalostus.

6.3 Toimeksiantajan arvio

Toimeksiantaja Lahti Travel oli erittäin tyytyväinen työn sisältöön ja yhteistyöhön välillämme. Toimitusjohtajan sijainen, Tiina Koivisto toivoi työn etenevän alkukeskustelujen jälkeen melko itsenäisesti. Sain myös melko vapaat kädet työn sisällön ja ulkonäön suhteen. Rajoitteita tai toiveita ei paljon asetettu, joka asettaa työn

tekemiseen toisaalta vapautta, toisaalta haastetta. Koivisto oli kuitenkin, sitä mieltä, että olin saanut hyvin kiinni työn ideasta ja heidän toiveistaan, huolimatta vain muutamista tapaamisista aihetta koskien. Erityisen ansiokkaana hän piti sitä, ettei työ lähtenyt rönsyilemään liikaa, vaan lopputulos on tiivis, mutta kattava opas tapahtuman järjestämistä Lahden alueella.

Alkuvaiheessa tekemäni työn piti olla ainoastaan ehdotus, otsikkotasolla oleva ehdotus oppaan sisällöstä. Alkuperäiset tavoitteet tulivatkin täytettyä, jopa ylitettyä, sillä toimeksiantaja pitää opasta muutamaa korjausta lukuun ottamatta valmiina oppaana. Työ on siis niin valmis, että se voidaan sijoittaa tällaisenaan Lahti Travelin Internet sivuille. Vaikka toimeksiantaja ei tule käyttämään toiminnassaan työn teoriaosuutta, piti Koivisto sitä erittäin hyvänä ja mielenkiintoisena osuutena työssä. Lisää toimeksiantajan antamasta arviosta liitteessä 1.

7 YHTEENVETO

Yleisötapahtumat ja niiden järjestäminen säilyttävät suosionsa tulevaisuudessakin. Paikkakunnat ovat huomanneet positiiviset vaikutukset, joita tapahtumista seuraa ja haluavat jatkossakin kehittää tapahtumakenttäänsä. Monipuolisia tapahtumia tarjoava paikkakunta on ilo niin paikkakuntalaisille kuin matkailijoille sekä alueen taloudelle ja imagolle. Tapahtumia voidaan pitää kaupunkien yhtenä kilpailukyvyyn välineenä.

Lahti Travel Oy:n toimeksiannon tarkoituksena oli muiden kaupunkien olemassa olevia tapahtumaoppaita vertailemalla koota ehdotus Lahden alueelle parhaiten sopivasta tapahtumaoppaan sisällöstä. Opinnäytetyöni tietoperustassa olen tuonut esille tapahtumien myönteisiä vaikutuksia alueelle, paikkakunnan asukkaille ja matkailuimagolle. Lähtökohtana on ollut ajatus siitä, miksi tapahtumien tuottamista ja järjestämistä tulisi tukea aiempaa enemmän. Tapahtumajärjestäjän opas on yksi konkreettinen väline, jolla järjestäjille voidaan antaa tukea ja neuvoja onnistuneen tapahtuman järjestämiseksi.

Toiminnallinen opinnäyte oli mielekästä tehdä, yhdistäähän se teorian ja käytännön osaamisen luontevasti toisiinsa. Työ koostuu kahdesta osasta, teoriaosuudesta sekä itse tuotoksesta – tapahtumaoppaasta. Tapahtumaoppaan suunnittelussa sain käyttää myös luovuutta ja omia näkemyksiäni asiasta. Tästäkin syystä työtä oli mukava tehdä. Vaikka toiminnallinen työ oli minulle käsitteenä alkuun vieras, sain kuitenkin ideasta nopeasti kiinni. Onnistuin mielestäni yhdistämään teorian ja tapahtumaoppaan toisiaan tukeviksi kokonaisuudeksi.

Projektiin ryhtyminen hieman jännitti alussa, koska kyse oli laajasta ja avoimesta tehtävänrajauksesta ja koska sain laatia ensimmäisen version Lahden tapahtumaoppaasta. Käytettävissäni ei siis ollut aikaisempaa vertailukohtaa tai esimerkkiä, josta olisin voinut ottaa mallia. Onnekseni löysin kuitenkin hyvän vertailuaineiston muista Suomen kaupungeista ja aloin rakentaa opasta niiden mukaan. Kokonaisuuden hahmottuessa työtä oli loppua kohden helpompi jatkaa.

Koin opinnäytetyön aiheen erittäin mielenkiintoiseksi ja prosessin aikana olen oppinut hyvin paljon uusia asioita niin tapahtumajärjestämisestä kuin itsenäisestä työskentelystä. Olen saanut tavata matkailualan ammattilaisia ja vaihtaa asiaan liittyviä mielipiteitä heidän kanssaan. Olen saanut näkökulmaa opiskelemaani alaan, ja tulevaisuudessa olisi mukava saada töitä tapahtumajärjestämisen parista. Kokonaisuudessaan opinnäyteprosessi on ollut ammatillisen kasvuni kannalta kehittävää projekti. Toimeksianto tuo mielekkyyttä ja motivaatiota työn tekemiseen eri lailla, kun tietää, että työllä on tilaaja. Parasta tietenkin olisi, että saisin tulevaisuudessa nähdä työn olevan lopullisessa käytössään Lahden tapahtumajärjestäjillä. Näin ollen tästä työstä olisi konkreettista hyötyä.

LÄHTEET

Painetut lähteet:

Allen, J., O`Toole, W., McDonnell, I. & Harris, R. 2002. Festival and special event management. 2nd edition. Wiley & Sons Tourism series Australia.

Antikainen, J. & Sutinen, M. 1996. Tapahtumajärjestäjän työkirja. Kuopio: Instead.

Bowdin, G., McDonnell, I., Allen, J. & O`Toole, W. 2002. Events management. John Wiley & Sons Australia tourism series.

Ekholm, J. 2006. Kulttuuritapahtumat täyttävät Suomen kesän. Tieto ja Trendit 14/2007.

Eniro Oy, 2007. Lahden Seudun puhelinluettelo. Eniro Finland.

Etelä-Pohjanmaan Liitto. Tuija Hirvinen (toim.) 2001. Tapahtumajärjestäjän opas. Seinäjoki: Kauhavan Sanomalehti.

Getz, D. 2005. Event management & Event tourism. 2nd edition. New York Cognizant Communication 2005.

Hirsjärvi, S. Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. 10. Uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Iiskola-Kesonen, H. 2004. Mitä, miksi, kuinka. Käsikirja tapahtumanjärjestäjille. Helsinki: SLU:n julkaisusarja 10/04.

Jaronen, A. 2003. Tapahtumat kaupunkikeskustan elävöittäjänä. Tutkimus Kouvolan ydinkeskusta ry:n tapahtumista. Mikkelin ammattikorkeakoulun julkaisuja 75/2003.

Kainulainen, K. 2004. Elämyksistä elinkeinoja: kulttuuritapahtumien paikallistaloudelliset merkitykset maaseutukunnille ja kaupungeille. Seinäjoki: Helsingin yliopisto.

Kauhanen, J., Juurakko, A. & Kauhanen, V. 2002. Yleisötapahtuman suunnittelu ja toteutus. Helsinki: WSOY.

Lahti Ski Games. 2006. FIS Nordic World Ski Championship Lahti 2013 Candidate. 2007.

Lahti Travel Oy, 2007a. Corporate Event and Meeting Planners manual. Esite

Lahti Travel Oy. 2007b. Kokousten ja yritystapahtumien Lahden Seutu. Esite.

Lahti Travel Oy. 2007c. Lahden Seutu. Esite.

Lahti Travel, 2007d. Matkailukehittämisen linjauksia Päijät-Hämeessä. Visio 2008. Muistio.

Niskakangas, T. 2007. Musiikki maksaa kesällä maltaita. Helsingin Sanomat. 18.7.2007.

Oksanen, K. 2007. Suvilahden kulttuurikeskuksesta tulossa Helsingin ”tapahtumaistamisen” koalue. Helsingin Sanomat. 10.11.2007.

Shone, A. & Parry, B. 2004. Successful Event Management, a practical Handbook, London: Continuum.

Silvanto, S. 2007. Parhaat festivaali-ideat tulevat kaupunkilaisilta. Helsingin Sanomat. 23.5.2007.

Tulonen, H. 2005. Festivaalit pelkäävät bisneksen leimaa. Helsingin Sanomat. 13.12.2005.

Väläkylä, T. (toim.) 2003. Turvallinen yleisötilaisuus. Pori: Ympäristö ja terveystieteiden tutkimuskeskus. 2003.

Vilkka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi

Vuoripuro, J. 2007. Suurten yleisötilaisuuksien turvallisuusopas. Helsinki: Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö.

Painamattomat lähteet:

Espoon kaupunki, 2007. Tapahtumajärjestäjän opas [verkojulkaisu]. Espoon matkailu Oy [viitattu 3.1.2008]. Saatavissa: http://www.espootravel.com/xsl_taso1.asp?path=2357;2475;72930

Finland Festivals, 2007. Vuoden 2007 tilastot: Festivaalien yleisömäärät reilussa kasvussa [verkojulkaisu]. [Viitattu 10.11.2007]. Saatavilla: <http://www.festivals.fi/index2.php>.

Helsingin kaupunki, 2007. Ohjeita tapahtumanjärjestäjille [verkojulkaisu]. [Viitattu 10.12.2007]. Saatavilla: http://www.hel.fi/wps/portal/Helsinki/Artikkeli?WCM_GLOBAL_CONTEXT=/fi/Helsinki/Palvelut/Matkailu+ja+vapa-aika/Tapahtumat/Ohjeita+tapahtumanj%C3%A4rjest%C3%A4jille

Jyväskylän kaupunki, 2007. Tapahtumien järjestäjän opas [verkojulkaisu]. [viitattu 12.11.2007]. Saatavissa: <http://www.jkl.fi/yhdyskuntatoimi/ulkotapahtumat>

Lahti Travel Oy. 2007. Internet-sivut. Saatavilla: www.lahtitravel.fi. [Viitattu: 22.12.2007.]

MEK, Matkailun edistämiskeskus. Maakunnalliset matkailustrategiat, 2007. [verkkojulkaisu] [viitattu 9.11.2007]. Saatavissa: [http://www.mek.fi/web/MekSwe/index.nsf/d792dfa3702bc815c2256b87002c388a/f78f1a28f7bf0544c2256f23003fa8fe/\\$FILE/MAAKUNNALLISET%20MATKAILUSTRATEGIAT%20211204.pdf](http://www.mek.fi/web/MekSwe/index.nsf/d792dfa3702bc815c2256b87002c388a/f78f1a28f7bf0544c2256f23003fa8fe/$FILE/MAAKUNNALLISET%20MATKAILUSTRATEGIAT%20211204.pdf)

Opetusministeriö, 2006. Kansainväliset suurtapahtumat Suomessa. Ehdotus kansalliseksi strategiaksi, 2006:27 [verkkojulkaisu]. [viitattu 15.10.2007]. Saatavissa: http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2006/Kansainvaliset_suurtapahtumat_Suomessa.html

Tampereen kaupunki, 2007. Tapahtumajärjestäjän opas [verkkojulkaisu]. [viitattu 5.10.2007]. Saatavissa: <http://www.tampere.fi/tapahtumat/jarjestajanopas/index.html>

Teosto ry. 2006. Vinkkilinkki. Onnistuneen tapahtuman opas [verkkojulkaisu]. [viitattu 4.1.2008]. Saatavilla: <http://www.teosto.fi/vinkkilinkki/index.html>

Verohallinto, 2007. Yhdistysten ja säätiöiden verotus [Online]. [Viitattu 28.11.2007]. Saatavilla: <http://www.vero.fi/default.asp?article=554&language=FIN>

Muut lähteet:

Laakso, Miika.2007. Ohjelmajohtaja. Lakes -Lahden alueen kehittämissyhtiö Oy. Haastattelu. 7.12.2007.

LIITTEET

Lahti Travel Oy
Tiina Koivisto

8.2.2008

TOIMEKSIANTAJAN ARVIO

”Onnistunut tapahtuma Lahden seudulla – tapahtumajärjestäjän opas”

Lahden ammattikorkeakoulun, matkailun koulutusohjelman opiskelija Susanna Kytösaho teki Lahti Travel Oy:n toimeksiannosta opinnäytetyönään tapahtumajärjestäjän oppaan Lahden seudulle.

Lahden seutu on tunnettu tapahtumistaan. Jo vuosikymmenten ajan Lahden seudulla on järjestetty erilaisia urheilun ja kulttuurin suur tapahtumia sekä messuja ja muita tilaisuuksia. Matkailullisesti tapahtumilla on merkittävä vaikutus alueemme vetovoimaan ja ne tuovat huomattavan lisän seudun matkailutuloon.

Ammattijärjestäjien (yritysten, liittojen ja järjestöjen) lisäksi tapahtumia järjestetään ns. harrastelijapohjalta. Lahti Travel Oy on omassa toiminnassaan huomannut, että tällöin on usein tarvetta saada apua hyvinkin konkreettisiin asioihin koskien mm. lupia, ilmoituksia jne. Susanna Kytösahon tekemä Lahden tapahtumajärjestäjän opas on hyvä apu uudelle tapahtumajärjestäjälle ja vastaa useimpiin useasti kysytyihin kysymyksiin.

Opas on selkeä ja helppolukuinen ja siihen on koottu kattavasti tärkeimmät tapahtumajärjestämiseen liittyvät ongelmakohdat ja toisaalta hyödylliset vinkit uutta tapahtumaa järjestettäessä. Lahti Travel Oy tulee jatkossa tekemään oppaasta sähköisen version, joka sijoitetaan sivustolle www.lahtitravel.fi.

Opinnäytetyöprosessi on toimeksiantajan näkökulmasta sujunut mallikkaasti ja opiskelija on alkukeskustelujen jälkeen omatoimisesti vastannut työn etenemisestä. Toimeksiantajana Lahti Travel Oy on erittäin tyytyväinen työn lopputulokseen ja yhteistyöhön opiskelijan kanssa.

Lahti Travel Oy
Tiina Koivisto
vt. toimitusjohtaja

Onnistunut tapahtuma Lahden seudulla
TAPAHTUMAJÄRJESTÄJÄN OPAS

ESIPUHE

Hyvä tapahtumajärjestäjä!

Lahdessa järjestetään lukuisia tapahtumia ympäri vuoden. Yleisötapahtumat tuovat vaihtelua ja virkistystä kaupungin elämään, ja ne tuovat paikkakunnalle myös tapahtumamatkailijoita. Useimmat tapahtumista ovat vapaaehtoisten järjestämiä, ja ilman näitä tarmokkaita ja auttavaisia talkoolaisia moni tapahtuma jäisi järjestämättä.

Tämä opas on suunniteltu avuksi kaikille tapahtumajärjestäjille, jotka järjestävät yleisötilaisuuksia Lahdessa. Jokainen tapahtumajärjestäjä toivoo tilaisuuden sujuvan ongelmitta ja vieraiden viihtyvän. Jo tapahtuman suunnitteluvaiheessa järjestelyissä on otettava kaikki huomionarvoinen tarkastelun alle ja valmistauduttava huolellisesti etukäteen. Oppaaseen on koottu käytännönläheisesti tietoa, miten järjestää onnistunut ja turvallinen tapahtuma, sekä asioita, joita järjestämisessä tulee ottaa huomioon.

Opas on jaettu neljään aihe-alueeseen. Ensimmäisessä osiossa kerrotaan tapahtumaprosessin suunnitteluvaiheista ja tapahtumaorganisaation luomisesta. Tapahtuman järjestäminen vaatii erilaisten lupien hakemista ja ilmoitusten tekemistä sekä turvallisuusasioiden huomiointia. Toisessa osiossa annetaan ohjeita lupa-asioiden selvittämisestä ja viranomaisyhteistyöstä yleisesti. Kolmannessa osiossa kerrotaan tapahtuman yhteistyökumppaneiden, alihankkijoiden ja sponsoreiden hankinnasta ja tärkeydestä. Viimeisessä osiossa on yhteystietoja ja linkkejä Lahden alueen yrittäjistä ja palvelutarjonnasta, joita tapahtumajärjestäjä saattaa tarvita.

Oppaan tarkoituksena on helpottaa tapahtuman järjestäjän työtä ja yhdistää palvelujen tarjoajia ja tapahtumajärjestäjiä Lahdessa.

Menestyksestä tapahtumaa Lahdessa!

SISÄLLYS

<u>1. TAPAHTUMAN KOKONAISUUNNITTELU</u>	5
SUUNNITTELUSTA TOTEUTUSVAIHEESEEN -TAVOITTEIDEN MÄÄRITTELY	5
TAPAHTUMAN ORGANISAATIO	5
PROJEKTIPÄÄLLIKÖN ROOLI JA VASTUU	6
VAPAAEHTOISTEN REKRYTOINTI	6
TAPAHTUMAJÄRJESTÄJÄN JURIDINEN MUOTO	6
AIKATAULUTUS	6
TAPAHTUMAN BUDJETOINTI JA RAHOITUS	7
TAPAHTUMAN MARKKINOINTI JA TIEDOTTAMINEN	8
RISKIEN KARTOITUS	8
TAPAHTUMAN JÄLKIHOITO	8
KIITOKSET ASIANOSAISILLE	9
JÄLKIMARKKINOINTI	9
PALAUTTEEN KERUU JA KEHITYSIDEAT	9
<u>2. LUPA-JA ILMOITUSASIAT</u>	10
TÄRKEÄT VIRANOMAISET JA VASTUUALUEET	10
ILMOITUS YLEISÖTILAISUUDESTA	10
MIKÄ ON SUURI YLEISÖTILAISUUS?	11
ILMOITUS YLEISESTÄ KOKOUKSESTA	11
MAA-JA VESIALUEEN OMISTAJAN LUPA	11
MELU	12
YMPÄRISTÖSUUNNITELMA	12
RUOKA- JA JUOMA-ASTIAT	12
MAAPOHJAN JA KASVILLISUUDEN SUOJAUS	12
JÄTEHUOLTO JA SHIRRETTÄVÄT WC:T	13
ELINTARVIKKEIDEN TILAPÄINEN MYYNTI JA LUOVUTUS	14
TILAPÄISET ANNISKELULUPA-ASIAT JA TUPAKOINTILAKI	15
PALO- JA PELASTUSTURVALLISUUS	15
ENSIAPU	16
JÄRJESTYKSENVALVOJAT JA VARTIOINTI	16
LIIKENNE	16

VASTUUVAKUUTUS	17
VEROTUS	17
ESIINTYJÄT JA ARTISTIT	17
TEKIJÄNOIKEUKSIEN HUOMIOIMINEN	18
<u>3. YHTEISTYÖKUMPPANIT JA SIDOSRYHMÄT</u>	<u>18</u>
SPONSORIT	19
MAINOSTOIMISTO JA MARKKINOINTIMATERIAALIT	19
TILAPÄISRAKENTEET	19
RUOKA- JA JUOMATARJOILU	19
ESITYSTEKNIikka (VALAISTUS JA ÄÄNENTOISTOLAITTEET)	20
YHTEISTYÖKUMPPANEIDEN KANSSA TEHTÄVÄT SOPIMUKSET	21
KULJETUS- JA LIIKENNEPALVELUT	21
ESIINTYJÄT JA OHJELMAT	21
SIIVOUS	21
<u>4. LAHDEN ALUEEN PALVELUTARJONTA</u>	<u>22</u>

1. TAPAHTUMAN KOKONAISUUNNITTELU

Suunnittelusta toteutusvaiheeseen -tavoitteiden määrittely

Kun yleisötapahtumaa lähdetään ideoimaan ja valmistelemaan, ensimmäinen tärkeä kysymys on: miksi tapahtuma järjestetään? Tapahtuman toiminta-ideaa pohdittaessa määritellään tapahtuman tavoitteet. Idea kannattaa tarkastella kriittisesti ja realistisesti eri puolilta. Seuraaviin peruskysymyksiin vastaamalla määritellään tapahtuman reunaehdot:

Miksi?	Tapahtuman tavoite ja viesti
Mitä?	Tapahtuman sisältö eli tuote/palvelu, mitä ollaan tarjoamassa.
Missä?	Paikka
Milloin?	Ajankohta
Kenelle?	Asiakas- eli kohderyhmän rajaaminen
Kuka tekee?	Organisaatio ja työntekijät
Miten?	Millä henkisillä, taloudellisilla, fyysisillä resursseilla ja organisaatiolla tapahtuma toteutetaan.
Mielikuva?	Millä mielikuvalla/ imagolla tapahtuma järjestetään?

Tapahtuman toteutuksen viisi vaihetta:

IDEOINTI

SUUNNITTELU

VALMISTELUTYÖN ORGANISOINTI

TOTEUTUS

SEURANTA (asiakaspalautteet, itsearviointi)

Tapahtuman organisaatio

Tapahtuman koosta ja luonteesta riippuen tapahtumaorganisaatio koostuu eri ryhmistä ja toimikunnista, jotka kukin vastaavat järjestelyistä sovitulla tavalla. Tapahtuman takana on aina **asettaja**. Asettajaa edustaa projektin **johtoryhmä**, joka on joko henkilö tai ryhmä henkilöitä, jotka päättävät tapahtuman suunnittelun aloittamisesta, esim. vapaa-ajan lautakunta, yhdistyksen hallitus jne. Asettaja nimeää tietyn henkilön vastaamaan projektista, sillä jokaisella projektilla on yleensä projektin **vetäjä/projektipäällikkö**. Hänen tehtävänä on kantaa vastuu projektin eteenpäinmenosta ja johtaa tapahtumajärjestelyjä yleisesti. **Järjestelytoimikunta** vastaa käytännön järjestelyistä. Tehokas työskentely edellyttää aina tehtävien ja vastualueiden jakamista. Projektiryhmät voidaan jakaa pienempiin osiin, esim. markkinointi-, turvallisuus-, tiedotus-, huolto- ja ohjelma-valiokuntaan, jolloin jokaisella toimikunnalla on oma vastuuhenkilönsä. He suunnittelevat, toteuttavat ja kehittävät oman sektorinsa toimintaa ja he myös rekrytoivat oman osastonsa henkilökunnan ja johtavat heitä töissään. Kaikilla

vastuutehtävissä olevilla tulee olla varahenkilö. Mikäli päävastuussa oleva joutuu luopumaan jostain syystä tehtävästään, löytyy hänen tilalleen helposti osava sijainen.

Projektipäällikön rooli ja vastuu

Tapahtumapäällikön vastuulla on, että järjestelyt sujuvat suunnitelmien mukaan ja aikataulut pitävät. Vastuu on suuri, sillä hänen tulee hallita monia asioita ja organisoida koko tapahtumatiimiä. On tärkeää, että projektipäällikkö osaa delegoida tehtäviä eteenpäin oikeille ihmisille ja jakaa tietoa kaikille tarvitseville. Hänen tulee johtaa työryhmää ja talkoolaisia tehokkaasti ja jämäkästi ja olla esimerkkinä muille. Tapahtumissa on erittäin tärkeää, että ilmapiiri säilyy iloisena, eivätkä pienet ongelmat saa heijastua yleisöön. Mikäli tilaisuuden työntekijät ovat tietoisia asioista ja omasta vastuu-alueestaan, he osaavat ratkaista valtaosan ongelmistaan itse. Kun tapahtuma pyörähtää käyntiin, projektipäällikköä ei voi sijoittaa yksittäiseen tehtävään, vaan hänen on jatkuvasti seurattava tilannetta ja puututtava mahdollisiin ongelmiin. Suuremmissa tapahtumissa **yhteystietolista** eri osastojen vastuuhenkilöistä on pakollinen mahdollisten ongelmatilanteiden varalle.

Vapaaehtoisten rekrytointi

Mikäli omasta tai lähipiiristä ei tarvittavaa määrää vapaaehtoisia tapahtumatyöntekijöitä löydy, kannattaa niiden etsiminen aloittaa hyvissä ajoin. Hyviä vapaaehtoisten rekrytointipaikkoja voivat olla urheiluseurat ja yhdistykset tai koulujen opiskelijat (Salpaus, LAMK). Lahden ammattikorkeakoulun opiskelijakunta - LAMKO ry, puh. (03) 828 20 59.

Tapahtumajärjestäjän juridinen muoto

Järjestävän organisaation täytyy valita juridinen toimintamuotonsa projektin alkuvaiheessa. Juridinen muoto vaikuttaa erityisesti verotuskohteluun ja taloudellisen vastuun sekä mahdollisten korvausvastuiden kantamiseen. Valittavia vaihtoehtoja voivat olla esim. toimiminen henkilön/henkilöiden nimissä, tarkoitusta varten perustettavan yhdistyksen, olemassa olevan yhdistyksen, perustettavan tai jo toimivan yhtiön nimissä. Myös säätiömuoto saattaa olla sopiva.

Lisätietoja yhdistysten vastuusta ja velvollisuuksista tapahtumissa: SLU:n Ennakonpidätysohje urheiluseuroille 2001, Seura työnantajana 2002.

Aikataulut

Suurien tapahtumien suunnittelu saattaa alkaa jo vuosia aikaisemmin. **Lupa- ja viranomaisasioissa kannattaa olla aina ajoissa liikkeellä** (noin 5-6 kk ennen), sillä jos jotain lupaa ei ole hankittu, tapahtuman järjestäminen estyy.

Tapahtuman järjestämien vaatii ennen kaikkea huolellista ja tarkkaa ajanhallintaa. **Aikataulu** muodostaa koko projektin ytimen. Tapahtuman vastuut on jaettava ja tapahtumaprojektipäällikön on kyettävä pitämään kaikki mukana sovitussa aikataulussa. Vaiheistuksen avulla projekti saadaan jaettua omiin kokonaisuuksiin, jotka toteutetaan aloittamalla isoista kokonaisuuksista ja etenemällä

pienempiin ja yksityiskohtaisempiin vaiheisiin. Osituksen tuloksena syntyy projektin **tehtäväluettelo ja toimintaverkko**.

Aikataulun havainnollistamiseksi on hyvä laatia aikataulukko, jossa näkyvät tehtävät ja niiden suunniteltu kesto ja toteutusajankohta. Kullekin osiolle asetetaan aikaraja, johon mennessä tehtävät olisi saatava suoritettua. Aikarajojen asettaminen selkiyttää kunkin osion työstämisen aikaraameja. Liikaan optimismiin sortumista kannattaa välttää.

Tapahtuman budjetointi ja rahoitus

Pienissäkin tapahtumissa koko projektin taloushallinto ja päätöksenteko menoisista on syytä keskittää yhdelle henkilölle, joka toimii talousvastaavana. Taloushallinnon kaksi keskeisintä osa-aluetta ovat rahavarojen hoito ja käsittely sekä kirjanpito. Talousvastaavan rooli on tärkeä, sillä hän pitää budjetin reaaliaikaisena ja on aina valmis kertomaan, mikä on budjetin tilanne milläkin hetkellä.

Rahoituksen lähteet voivat koostua erilaisista rahoitusmuodoista. Organisaatio voi rahoittaa tapahtuman itse ja vastaavasti se saa tuottoja esim. pääsylippu- ja myyntipaikkatuloista tms. Ulkopuolisia avustuksia ja tukia voi yrittää hakea esim. Opetusministeriöltä, Suomen Kulttuurirahastolta tai tappiontakauksen muodossa kaupungilta. Sponsoreiden hankinnasta kerrotaan lisää myöhemmin.

Seuraavaa budjettipohjaa voi käyttää tapahtuman budjetin yleistasoiseen suunnitteluun:

Tulot (arvioitu/toteutunut)

Tapahtuman omat tuotot (pääsylipputulot, myyntipaikkatulot, ruoka- ja juomamyyni, muu myyni)

Yhteistyösopimukset

Mainostulot

Avustukset

Muut tulot

Yhteensä

Menot (arvioitu /toteutunut)

Palkat ja palkkiot

Markkinointi- ja mainoskulut, painotuotteet

Tilavuokra

Esiintymispalkkiot

Musiikin esityskorvaus

Luvat ja ilmoitukset (viranomaisilmoitukset)

Rakentaminen

Ruoka, juoma

Siivous

Esiintymistekniikka

Vakuutukset

Toimistokulut (puhelin, postitus jne.)

Kulut talkoolaisista (ruokailu, asusteet)

Muut kulut

Yhteensä

TULOS

Tapahtuman markkinointi ja tiedottaminen

Tapahtuman markkinointi, tiedottaminen ja ennakkomyynti on syytä aloittaa ajoissa. Mainonta aloitetaan ajoissa ja sitä tehostetaan tapahtumapäivän lähestyessä. Mikäli tapahtumalla on paljon ennakkomaksuja ja suunnittelukustannuksia, lippujen myynti on hyvä aloittaa ajoissa, jolloin saadaan tulorahoitusta jo ennen tapahtumaa. Alennus etukäteen ostetusta lipun hinnasta on havaittu hyväksi myyntiä edistäväksi keinoksi.

Mainosten tekemisen voi hoitaa itse, mutta budjetin salliessa kannattaa käyttää esimerkiksi painotalon tai mainostoimiston palveluita. Mainosten suunnittelussa on oleellista, että mainonta suunnataan juuri kohderyhmälle ja kohdistetaan niihin paikkoihin, joista haluttu yleisö sen helposti löytää.

Kannattaa miettiä ensin ilmaiset kanavat ja edulliset vaihtoehdot. Esimerkiksi **Lahti Travelin Internet-sivuilla** voi ilmoittaa tapahtumasta ilmaiseksi. Muita ilmoittelupaikkoja ovat **ESS:n tapahtumakalenteri, Lahti Guide, muut paikallislehdet, flyerit, suorajakelu** jne. **Internet-sivut** tapahtumasta ovat hyvä ja edullinen markkinointiväylä.

Myös lehdistöä kannattaa lähestyä kirjoittamalla **lehdistötiedote** tapahtumasta. Sanomalehtiin voi saada tapahtumasta ennakkouutisen, jonka avulla voidaan tavoittaa runsaasti potentiaalista yleisöä ja asiasta kiinnostuneita ihmisiä.

Alueen asukkaille tiedottaminen

Mikäli on pienikin mahdollisuus, että tapahtumasta aiheutuu jonkinlaista haittaa lähialueen asukkaille (melu, ruuhka, järjestyshäiriöt tms.) on tapahtumasta hyvä tiedottaa heille etukäteen. Kannattaa viedä lähialueen asukkaiden postilaatikoihin tapahtumatiedote, jossa on kerrottu tapahtuman tarkka alkamis- ja loppumisajankohta, vastuuhenkilö sekä hänen puhelinnumerosa. Tiedote laannuttaa yleensä turhimmat valitukset ja tapahtuma sujuu mukavasti kaikkien osapuolten kannalta.

Riskien kartoitus

Riskit on syytä kartoittaa jo varhaisessa vaiheessa. Kannattaa keskustella projektiryhmän kanssa, mutta myös muiden tapahtumia aikaisemmin järjestäneiden kanssa. Riskit voivat liittyä niin ympäristö-, asiakas-, sopimus-, aikataulu-, henkilöstö-, taloudellisiin, tekniikka-, imago- kuin turvallisuusriskeihin.

Riskienhallinnan yhteydessä voidaan myös puhua ABC-ajattelusta, joka tarkoittaa:

- a) riskien tiedostamista eli kartoittamista
- b) riskien luokittelua niiden todennäköisyyden ja merkittävyyden perusteella
- c) riskien ennaltaehkäisevien toimenpiteiden sekä riskien eliminoimisen hallintaa

Tapahtuman jälkihoito

Loppusiivousten ja purkutöiden ollessa ohi tulee tapahtuma myös päättää ja lopettaa selkeästi. Tapahtuman jälkeen arvioidaan yhdessä järjestelyorganisaation kanssa tapahtuman onnistuneisuutta, esimerkiksi tavoitettiin ko yleisömäärä ja

asetettu tapahtuman taso ja laatu sekä saavutettiin taloudelliset tavoitteet. On tärkeää dokumentoida kaikki oleellinen tieto huolellisesti loppuraporttiin. Kehitysideat ja kaikki huomion arvoiset asiat tulee kirjata huolellisesti ylös seuraavaa tapahtumakertaa silmällä pitäen.

Kiitokset asianosaisille

Talkoolaisten ja työntekijöiden päätöstilaisuus, jossa kaikkia kiitetään heidän työpanoksestaan, jättää mukavan jälkimaun tapahtuman organisoinnista ja seuraavan tapahtuman tekeminen on helpompi aloittaa.

Jälkimarkkinointi

Yhteistyökumppaneita tulee muistaa ja kiittää mahdollisimman pian tilaisuuden jälkeen. Tässä on hyödyksi loppuraportti, jossa on yksissä kansissa tapahtuman todellinen loppuarviointi. Näin yhteistyökumppanisi tietävät olleensa tärkeitä kumppaneita tapahtumassa aina viimeiseen hetkeen saakka. Tämä saattaa poikia monivuotisia yhteistyökumppanuuksia. Jos järjestää kiitostilaisuuden, saattaa jokin muisto, eräänlainen kiitoslahja tilaisuudesta olla paikallaan ja toimia samalla myös hyvänä jälkimarkkinointina.

Palautteen keruu ja kehitysideat

Tapahtuman aikana kerätty palaute on välttämätön tapahtuman kehittämisen suhteen. Eri osapuolien mielipiteet ovat arvokasta tietoa seuraavaa tapahtumakertaa silmällä pitäen. Suoraan tapahtumapaikalta kerätty kirjallinen palaute on totuudenmukaisinta ja kertoo senhetkisistä oloiloista. Palautteen keräämiseen kannattaa pestata erikseen pari henkilöä, jotka keskittyvät ainoastaan tähän tehtävään. Mikäli omasta joukosta ei siihen löydy sopivia henkilöitä, kannattaa kääntyä esim. oppilaitosten (LAMK, Salpaus) opiskelijoiden puoleen.

Paitsi yleisön mielipide, myös tapahtumassa mukana olleiden työntekijöiden mielipiteet ovat kultaakin arvokkaampia. On muistettava kirjata myös heiltä tulleet ideat ja kehityskohteet tarkasti. Heti tapahtuman jälkeen kannattaakin koota järjestäjäorganisaatio yhteen palautteen keräämistä ja tapahtuman onnistuneisuuden arviointia varten.

2. LUPA-JA ILMOITUSASIAT

Tärkeät viranomaiset ja vastualueet

Tapahtuman järjestäjän tulee huolehtia, että kaikki tarpeelliset luvat ja ilmoitukset on hoidettu hyvissä ajoin kuntoon ennen tapahtuman alkamista. **Lahden Kihlakunnan Poliisilaitos** vastaanottaa yleisötilaisuuksia ja yleisiä kokouksia koskevia ilmoituksia ja antaa niitä koskevia määräyksiä ja ohjeita, tai jos ei niitä tarvita, ottaa tiedon vastaan ilmoituksena. Se myöntää myös luvat arpajaisiin ja rahankeräyksiin. Tapahtuman luonne ja järjestyspaikka vaikuttavat siihen, minä muiden kuin poliisiviranomaisen alaan kuuluvia selvityksiä järjestäjä joutuu tekemään. Jotta varsinainen lupamenettely sujuisi joutuisasti, kannattaa tilaisuuden järjestäjän aloittaa kanssakäynti muidenkin valvontaviranomaisten kanssa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Poliisi voi vaatia lupailmoituksen liitteeksi selvityksiä seuraavilta viranomaisilta:

Rakennusvalvontaviranomaisen tehtävänä on määrittellä väliaikaisten rakennelmien rakennuslupatarve ja hyväksyä töistä vastaavat henkilöt. Lahden rakennusvalvonta: Vesijärvenkatu 11 A, 2. kerros. Puhelin (03) 814 3210, 814 3377, 814 3376.

Ympäristöviranomaiselta haetaan lupa melutason ylitykseen ja neuvoja ympäristösuojelu- ja jäteasioiden hoitoon. Lahden seudun ympäristöpalvelut: Vesijärvenkatu 11 A (6 krs.)
puh. (03) 814 11, sähköpostiosoite: lahdenseudunymparistopalvelut@lahti.fi

Terveysturvaviranomainen valvoo ja myöntää elintarvikkeiden myyntiluvat. Tekninen ja ympäristötoimiala, puhelinvaihe (03) 814 11, teky@lahti.fi

Pelastusviranomaisen valvoo yleisötilaisuuden pelastussuunnitelman noudattamista ja määrittelee pelastusvalmiuden tason. Päijät-Hämeen pelastuslaitos (03) 877 3112.

Lääninhallitus valvoo alkoholin anniskelua ja myöntää anniskeluluvat.
www.suomi.fi

Lahden kaupunginkanslia puh. (03) 81 411.

Verotusasioissa neuvoo Verovirasto Lahden toimipiste, Kirkkokatu 12. puh. (03) 589 3600.

Ilmoitus yleisötilaisuudesta

Yleisötilaisuuden järjestämisestä on tehtävä kirjallinen ilmoitus järjestämispaikan poliisille vähintään viisi vuorokautta ennen tilaisuutta.

Ilmoitusta ei tarvita ollenkaan, jos tilaisuus ei osanottajien vähäisen määrän, tilaisuuden luonteen tai järjestämispaikan vuoksi edellytä toimia järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi tai sivullisille ja ympäristölle aiheutuvan haitan estämiseksi tai erityisiä liikennejärjestelyjä.

Mikä on suuri yleisötilaisuus?

Yleisötilaisuus on yleisölle avoin huvitilaisuus, kilpailu, näytös tai muu niihin rinnastettava tilaisuus, jota ei ole pidettävä yleisenä kokouksena. Yhtenä vaadittavana lisäselvityksenä suureen yleisötilaisuuteen on lähes aina **pelastussuunnitelma**. Muut selvitykset ovat tapauskohtaisia.

Seuraavassa luetellaan tapahtumia, jotka vaativat poliisin lupamenettelyn lisäselvityksineen:

- Tapahtuma pienellä alueella, johon odotetaan yleisöä yli 500 henkeä.
- Pienempi kuin 500 hengen tapahtuma, joka järjestetään erityisissä olosuhteissa, erikoisessa tilassa tai vaativissa luonnonolosuhteissa.
- Yleisötilaisuus, jossa alkoholin anniskelualue.
- Rock-festivaali tai nuorisotapahtuma, jonka tarkkaa yleisömäärää on vaikea arvioida.
- Kansainvälinen kilpailu, esim. jalkapallo-ottelu. Ei kuitenkaan sarjapeli, vaan kansainvälinen tai muuten erityinen ottelu, lajiliiton riskiarvio huomioiden.
- Tapahtuma, johon liittyy suurenergisen vammautumisen riski, kuten autokilpailu, venekilpailu tai ilmailunäytös.

Ilmoitus yleisestä kokouksesta

Ulkona yleisellä paikalla järjestettävästä yleisestä kokouksesta on tehtävä suullisesti tai kirjallisesti ilmoitus kokouspaikan poliisille vähintään kuusi tuntia ennen kokouksen alkamista. Sisätiloissa tapahtuvista kokouksista ei tarvitse tehdä ilmoitusta, ellei tilaisuus ole luonteeltaan yleisötilaisuus (ks. edellä)

Lahden Kihlakunnan Poliisilaitos

Salininkatu 3, 151010 LAHTI

puh. (03) 85 800, lupa-asiat puh. (03) 858 2560

Maa-ja vesialueen omistajan lupa

Kaikki tapahtumat tarvitsevat alueen omistajan luvan. Pitää ottaa selvää kenelle alue kuuluu, ja pyytää lupa. Kaupungin yleisiä alueita, kuten puistoja, katualueita ja aukioita voi vuokrata tilapäisesti tilaisuuksien ja tempauksien järjestämistä varten. Vuokrausta hoitaa kunnallistekniikan yksikkö. Lisätietoja: puh. (03) 814 2438 tai 814 2434.

Liikuntapaikat, Sivistystoimiala Liikuntapalvelut

Urheilukeskus, Salpausselänkatu 2, puh. (03) 816 816

Kulttuuritoimi vuokraa tilojaan erilaisia käyttötarkoituksia varten. Kulttuuritoimi: puh (03) 814 4774.

Nuorisotoimi vuokraa Kasisalia (noin 400 henkeä) ja Tolppa-huonetta kokouskäyttöön (20 henkeä) sekä lounaskahvila Fillaria (100 henkeä). Nuorisokeskus puh. 814 4614, 814 4615.

Satama-alueiden vuokraus erilaisiin tapahtumiin. Yhteydenotot satamapäällikkö Päivi Hämäläinen, gsm. 050 5594278.

Melu

Jos tapahtuma aiheuttaa huomattavaa meluhaittaa ympäristön asukkaille on tehtävä ympäristönsuojelulain 60 § mukainen meluilmoitus vähintään 30 vrk ennen tapahtumaa. Tällaisia tilaisuuksia voivat olla suurtapahtuma, joka aiheuttaa erityisen suurta melua, moottoriurheilutapahtuma tai äänenvahvistinten käyttö 22.00 -07.00. Lisätietoja ja meluilmoituslomake osoitteesta: <http://www.lahti.fi/www/cms.nsf/Pages/E8809BE593D3B841C2256F6B002C3CE7>. Lahden Seudun Valvonta- ja ympäristökeskus, puh. (03) 814 3522.

Ympäristösuunnitelma

Tapahtumat rasittavat ympäristöä mm. syntyvien jätteiden, energiakulutuksen, roskaantumisen, maan kulumisen, melun ja liikenteen vuoksi. Tapahtumajärjestäjän tulee kiinnittää huomiota ympäristöasioihin ja ennakolta suunnitella, miten toimitaan jätehuollon, ruoka- ja juoma-astioiden, käymälöiden, siivouksen ja alueen kasvillisuuden suojauksen kanssa. Ympäristörasitusten minimointi takaa myös tapahtumakävijöille siistin ja viihtyisän ympäristön. Kaikkia tapahtumassa työskenteleviä pitää tiedottaa jätehuoltojärjestelyistä ja varmistaa, että ohjeita noudatetaan.

Ruoka- ja juoma-astiat

Ruoka- ja juomatarjoilussa tulee ensisijaisesti käyttää pestäviä, pantillisia kestoastioita. Kestoastioita käytettäessä vähenee jätteen määrä ja sen mukana jätehuollon kustannukset. Vaihtoehtoisesti voidaan käyttää syötäviä, maatuvia tai kierrätyskelpoisia kertakäyttöastioita, mikäli niiden takaisinkeräys ja hyötykäyttö on järjestetty. Ruokailuvälineet (haarukat, veitset, lusikat) voivat olla myös kompostoitavia tai poltettavia. Useat tukkuliikkeet myyvät astioita, mutta jos hankitaan suuri määrä astioita, kannattaa ottaa suoraan yhteys valmistajaan.

Kestoastioiden vuokraus- ja pesupalveluja: Cup Concept Oy, Matti Muukkonen, p. 0400-441 460. Maatuvia kertakäyttöisiä astioita: Polarcupin Bioline -sarjassa on maatuvia kahvikuppeja, lautasia ja puinen kahvisekoitin. Chinet -sarjassa on lautasia, pikareita ja tarjottimia. Myynnissä eri tukkuliikkeissä.

Maapohjan ja kasvillisuuden suojaus

Myyntikojut ja -teltat on sijoitettava ensisijaisesti kovalle pinnolle. Yleisö ohjataan liikkumaan käytäviä ja teitä pitkin. Nurmikoille sijoitettavien telttojen ja kojujen alustat on suojattava pressulla, suojalevyllä tai vastaavalla. Myös kovia pintoja tulee tarvittaessa suojata tai vahvistaa. Puita, nurmikoita, pensaita, kuk-

karyhmiä ja muuta kasvillisuutta ei saa vahingoittaa. Tarvittaessa kasvillisuus on suojattava aidoin. Lisätietoja maaperän suojelusta Valvonta- ja ympäristökeskus, p. 814 3525.

Nurmikon suojalevyjä voi vuokrata: Omni-Sica Oy, p. 148 1144, www.insinoori.net, tai SäkkiVäline Oy p. 010 636 363, www.sakkivaline.fi

Tapahtumajärjestäjän ekovinkkejä

- Selvitä mahdollisuudet vuokrata tai lainata tarvittavat välineet.
- Suosi rakenteissa kestäviä ja ympäristöystävällisiä materiaaleja.
- Kestoastiat palautuvat hyvin pesuun, kun myytessä peritään sopiva panttimaksu.
- Kertakäyttöisten tuotteiden kuten istuma-alusten ja mainosten jakelua kannattaa välttää.
- Mainokset voi esittää ilmoitustauluilla tai jättimonitoreilla mainoslehtisten sijaan.
- Yleisöä voi innostaa ylläpitämään alueen siisteyttä esimerkiksi antamalla pienen palkkion tietystä määrästä kerättyjä juoma-astioita tai säkillisestä lajiteltua jätettä.
- Lajitteluneuvojen käyttö jätepisteiden luona edistää lajittelun onnistumista.
- Tapahtuman aikaisissa kuulutuksissa voi mainostaa ympäristöjärjestelyjä.
- Tiedota julkisista liikenneyhteyksistä ennakkoon.

Jätehuolto ja siirrettävät WC:t

Yleisötilaisuuksissa syntyy aina myös jätettä. Tilaisuuden järjestäjän on huolehdittava tilaisuuden jätehuollosta kaupungin jätehuoltolain mukaisesti. Alueen puhdistus ja keräysvälineiden tyhjennys on suoritettava välittömästi tilaisuuden päätyttyä, kuitenkin aina keräysvälineiden täytyessä ja tarpeen mukaan. Monipäiväisissä tilaisuuksissa on alue puhdistettava päivittäin.

Alueella tulee olla keräysvälineitä riittävästi ja ne on sijoitettava tarkoituksenmukaisesti sekä pidettävä moitteettomassa kunnossa. Alueella on oltava riittävä määrä jäteastioita myös hyötyjätteille; bio-, lasi-, metalli-, paperi- ja pahvijätteille omansa. Lisätietoja: Päijät-Hämeen jätehuolto Oy, Jäteneuvonta, puh. (03) 871 1766, Yritysten jäteneuvonta puh. (03) 871 1728. Ympäristönsuojelutarkastaja, puh. (03) 814 3527.

Tapahtuman luonteesta, kävijämäärästä ja kestosta riippuen jätettä syntyy noin 50–100 g/kävijä. Tästä on arvioitu olevan biojätettä yli puolet ja loput kuivajätettä, keräyspahvia ja paperia.

Kerääntyvän jätteen määrä voidaan laskea seuraavan mukaan:

Kävijämäärä	Jättemäärä(kg)	Tilavuus(m3)
500	25-55	1-2
5000	250- 550	10-20
50000	2500-5500	100-200

Sosiaali- ja terveysministeriön päätöksen mukaan on yleisölle varattava riittävä määrä käymälöitä käsienesupisteineen. Sijoita käymälät eri puolille tapahtuma- aluetta ja muista myös selkeät opasteet näille paikoille. Huolehdi käymälöiden puhdistuksesta ja tyhjennyksestä riittävän usein tapahtuman aikana. Varaa käymälöitä alla olevan taulukon mukaisesti:

Osallistujamäärä	Naisille	Miehille	Näistä liikuntaes- teisille
alle 50	1	1	1
51 – 250	2	2	1
251 – 500	3	3	1
501 – 750	5	4	1
751 – 1000	6	5	1
yli 1000: jokaista 250 osallistujaa kohden	+1	+1	1 / 1000 osallistu- jaa

Käymälätarvetta vähentää, mikäli lähistöllä on käytössä muita saniteettitiloja. Käymälöiden määrää on vastaavasti lisättävä, mikäli tilaisuus kestää yli viisi tuntia tai jos tilaisuudessa anniskellaan alkoholia.

Siirrettävien WC:iden vuokraus:

Säkkiväline Oy, p. 010 63 63 63, www.sakkivaline.fi

Wheel Closets Finland Oy, p. (019) 737 000, www.weeece.com

Ykkösvessat, p. (06) 423 4560, 0400-662 020, www.ykkosvessat.fi

Jätehuoltopalveluja (palvelut vaihtelevat yrityksittäin):

SITA Finland Oy, p. 010 5400, www.sitafinland.fi

SOL Ympäristöpalvelut Oy, p. 7519 6600, www.sol.fi

Säkkiväline Oy, p. 010 636 363, www.sakkivaline.fi

Elintarvikkeiden tilapäinen myynti ja luovutus

Tilapäisestä ja /tai satunnaisesta elintarvikkeiden myynnistä, tarjoilusta tai valmistuksesta yleisötilaisuudessa on elintarvikelain mukaan ilmoitettava hyvissä ajoin ennen toiminnan aloittamista Lahden kaupungin elintarvikevalvontaviranomaiselle. Lomake saatavilla osoitteesta:

www.lahti.fi/www/cms.nsf/pages/68E298BC28931E54C2256F1F002CA9C7.

Lisätietoja elintarvikehygieniasta ja omavalvonnasta Lahden terveydensuojeluvälvonta, puh. (03) 814 11 tai elintarviketarkastaja, puh. (03) 814 3510.

Jos ruoka valmistetaan talkoovoimin tai palkataan itse henkilökunta, on varmistettava, että toimitaan elintarvikehygienian säännösten mukaisesti. Mikäli ruokaa valmistetaan myyntiin, tarvitaan mahdollisesti erilaisia lupia tai valmistukseen osallistuville hygieniapassi. Jos ruuan tuottaminen ja myyminen on luovutettu ulkopuoliselle yhteisölle, jää heidän vastattavakseen noudattaa ruuan käsittelyssä elintarvikeviranomaisten säädöksiä. Lisätietoja saat Elintarvikevirastosta sekä Turvallinen yleisötilaisuus-oppaasta, jonka on toimittanut Tapio Välikylä. (Ympäristö ja Terveys-lehti 2003.)

Tilapäiset anniskelulupa-asiat ja tupakointilaki

Kun tapahtumassa myydään alkoholia, tarvitaan aina lupa. Anniskelulupa haetaan Etelä-Suomen Lääninhallitukselta. Lupaa haetaan erityisellä lomakkeella, jonka saa lääninhallituksesta tai Internet-osoitteesta www.suomi.fi. Lomakkeesta selviää hakemukseen liitettävät asiakirjat.

Jos tapahtuma järjestetään ravintolassa tai muussa paikassa, jolla anniskeluoikeus jo on, ei sitä tarvitse erikseen hankkia.

Tilapäisiä lupia myönnettäessä kiinnitetään erityistä huomiota tilaisuuden luonteeseen ja laajuuteen sekä anniskelujärjestelyihin ja hakijan edellytyksiin hoitaa anniskelun valvonta ja järjestyksenpito tilaisuudessa tehokkaasti. Anniskelupaikassa tulee olla luvanhaltijan nimeämä vastaava hoitaja ja hänelle sijaiset. Lisätietoja www.stts.fi

Pitää selvittää etukäteen, missä vieraat ja yleisö voivat tupakoida tupakkalain säädösten mukaisesti sekä huomioon ottaen tupakoimattomat.

Palo- ja pelastusturvallisuus

Yleisötilaisuuden järjestäjä on aina vastuussa yleisön ja sivullisten turvallisuudesta. Tämä koskee kaikenkokoisia tapahtumia, myös maksuttomia tilaisuuksia. Tapahtumassa on oltava nimettynä turvallisuusvastaava, joka huolehtii tarvittavista luvista ja ilmoituksista, sekä kouluttaa henkilökunnan turvallisuusasioihin. Pelastuslaki velvoittaa kirjallisen pelastussuunnitelman laatimista suuriin tai sellaisiin tapahtumiin, joista voi olettaa olevan vaaran tai vahingon mahdollisuus vieraille tai ympäristölle. Ilotulitteiden käytöstä tulee ilmoittaa paloviranomaisille. Mikäli kyseessä on ammattilaisten järjestämä ilotulitus, ilmoitus tehdään poliisille.

On selvitettävä yhdessä paikallisen pelastuslaitoksen ja palotarkastajan kanssa, mitkä asiat on syytä huomioida kyseisessä tapahtumassa. Paikalliselta pelastuslaitokselta saa apua kaikissa paloturvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä, esim. tarvittavasta ensisammutuskalustosta, avotulen tekemisestä, poistumistiemääräyksistä sekä mahdollisesta pelastussuunnitelman laadinnasta.

Päijät-Hämeen Pelastuslaitos, puh. (03) 8773 112.

Suomen Pelastusalan keskusjärjestö (www.spek.fi)

Lisätietoja: Jari Vuoripuro, 2007. Suurten yleisötilaisuuksien turvallisuusopas

Ensiapu

Tietyt tilaisuudet, esimerkiksi ravit ja moottoriurheilutapahtumat edellyttävät, että paikalle järjestetään ensiapupiste. Tapahtumapaikalle on joka tapauksessa varattava riittävästi ensiaputarvikkeita. Suomen Punaiselta Ristiltä voi tilata ensiapuryhmän parantamaan osanottajien ja yleisön turvallisuutta. SPR:n ensiapuryhmä arvioi tilaisuuden vaaratekijät ja tekee suunnitelman niihin varautumiseksi. SPR:n päivystysryhmä on maksullinen, ja se on hyvä tilata viimeistään 2-4 viikkoa ennen tapahtumaa. Ota yhteyttä Suomen Punaisen Ristin Lahden osastoon.

Järjestyksenvalvojat ja vartiointi

Yleisötilaisuuden järjestäjän on huolehdittava järjestyksen ja turvallisuuden säilymisestä tilaisuudessa. Poliisi voi myös erikseen määrätä tilaisuuteen järjestyksenvalvoja.

Opastuskyltit

- Selkeät opastuskyltit teiden varsille (huomioi jalankulkijat, autoilijat ja julkisen liikenteen käyttäjät).
- P-alue ainoastaan luvallisilla paikoilla.
- Merkitse kulkuväylät, WC:t, ensiapu, infopisteet, narikat, juoma- ja ruokapisteet jne. näkyvästi.
- Lajitteluohjeet selkeästi eri jätteille.

Järjestyksenvalvojaksi hyväksytään täysivaltainen henkilö, joka on saanut sisäasiainministeriön hyväksymän koulutuksen ja jolla on voimassa oleva järjestyksenvalvojakortti.

Tilaisuuden laajuus ja luonne huomioon ottaen sekä muusta erityisestä syystä poliisi voi hyväksyä järjestyksenvalvojaksi kokoontumislain mukaiseen yksittäiseen tilaisuuteen myös henkilöitä, jotka eivät ole suorittaneet järjestyksenvalvojan peruskoulutusta. Hyväksyminen on voimassa ainoastaan luvassa määritellyn tilaisuuden keston ajan. Tilapäiseksi järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen edellytyksenä on kuitenkin 18 vuoden ikä ja henkilökohtainen sopivuus ja suostuminen tehtävään. Erikseen hyväksyttävien järjestyksenvalvojen nimet ja henkilötunnukset tulee ilmoittaa yleisötilaisuus-ilmoituksen mukana poliisille.

Lisätietoja poliisin lupaneuvonnasta: p. (03)858 2560

Ulkoalueen vartiointia varten esim. yöaikaan voidaan tarvita vartijoita. Tiedustele yksityisten vartiointiyritysten palveluja.

Liikenne

Yleisötapahtumat aiheuttavat yleensä lisääntyvää liikennettä ja lisäpaikoitusalueen tarvetta. Liikennesuunnittelu on tärkeää yleisön viihtyvyyden ja turvallisuuden kannalta. Tapahtuma-alueella kulkeva ihmis- ja autovirta ei saa häiritä kohtuuttomasti ympäröivän alueen muuta elämää.

Liikenne ja parkkipaikat

- Ilmaisten parkkipaikkojen riittävyys
- Julkinen liikenne
- Taksit
- Erikoisliikennejärjestelyt

Liikennemerkkejä ja liikenteen ohjausta, rajoittamista, pysäköintiä tai tilapäisiä liikennejärjestelyjä koskevissa asioissa käännyttään Lahden liikenteenohjauksen suunnittelijoiden puoleen. **Pohjoinen alue** (03) 814 2434. **Eteläinen alue** (03) 814 2451. Kunnallistekniikka, Vesijärvenkatu 11C.

Suurtapahtumista kannattaa tiedottaa julkisille liikenneyhtiöille (VR, Matka-huolto, taksi) etukäteen. Mikäli tapahtumakävijät lisäävät taksien käyttöä tai paikallisliikenteen bussien käyttöä runsaasti, ilmoitus on syytä tehdä hyvissä ajoin, joustavan liikkumisen takaamiseksi.

Vastuuvakuutus

Tapahtumaa järjestävän on suositeltavaa ottaa vastuuvakuutus. Poliisi voi myös kokoontumislain perusteella sitä vaatia. Vakuutus peittää tilaisuuden järjestämisestä korvausvastuun yleisöä, työntekijöitä tai ulkopuolista kohdanneesta henkilö- ja esinevahingosta. Lisätietoja vakuutusyhtiöt.

Verotus

Tuloverotuksen kannalta tapahtuman tulojen verokohtelu määräytyy taustayhteisön tai tapahtumaa varten perustetun yhteisön muodon perusteella. Kaikkeen taloudelliseen toimintaan liittyä aina oleellisena osana verotus. Verovapaus tai verovelvollisuus määritellään sen mukaan, onko kysymyksessä **varainhankinta vai elinkeinotulo**. Kertaluonteisesti yhdistyksen puitteissa toteutettavat tapahtumat ovat pääsääntöisesti verovapaita. Yleensä kaikki tapahtumien järjestäjät, yhdistykset, osakeyhtiöt, kommandiittiyhtiöt ja avoimet yhtiöt, ovat aina kirjanpitovelvollisia.

Toimeksianto vai työsuhde?

Järjestäjällä on kaksi vaihtoehtoa ostaa palveluja ulkopuolisilta: Tehtäväsuorituksen voi ostaa toimeksiantona yritykseltä, jolloin kustannukset maksetaan yrittäjän kirjoittamaa laskua vastaan. Toinen vaihtoehto on, että työsuoritus ostetaan yksityishenkilöltä, jolloin työsuoritus tulkitaan työsuhteeksi ja työstä saatu korvaus palkaksi. Tällöin järjestäjää koskevat normaalit työnantajavelvoitteet kuten ennakonpidätyksen toimittaminen, valvontailmoituksen tekeminen, sosiaaliturvamaksut, lakisääteiset lomat ja lomapalkat sekä tapaturmavakuutuksen maksaminen. Lisätietoja Lääninverovirastosta ja verotoimistosta.

Esiintyjät ja artistit

Varausvaiheessa kannattaa varmistaa, onko esiintyjillä omat äänentoisto-laitteet (PA) mukana vai pitääkö järjestäjän vuokrata ne. Soittimet ja muu esiintymistekniikka pitää asentaa paikalleen ja testata laitteiden toimivuus, ennen esiintymistä (soundcheck). Nämä työvaiheet voivat viedä runsaasti aikaa, joten ota se huomioon aikataulussa. Esiintyjältä itseltään tai hänen ohjelmatoimistoltaan voi kysyä lisää, mitä esiintyjä tarvitsee paikan päällä.

Tapahtuman esiintyjät ovat tekemässä työtään tapahtumassa, joten heillä tulee olla käytössään sosiaalililat eli pukuhuone, wc ja suihku. On muistettava myös hankkia heille juotavaa ja syötävää. Ohjelmatoimisto osaa kertoa esiintyjän erityisistä vaativuuksista esiintymisen suhteen.

Jos tapahtumassa on ulkomaalaisia palveluja tai esiintyjä, kannattaa selvittää työlupa- ja verotusasiat. Näissä kysymyksissä auttavat Ulkomaalaisvirasto, työministeriö ja verovirasto.

Tekijänoikeuksien huomioiminen

Musiikin esittäminen tilaisuuksissa ja tapahtumissa edellyttää melkein aina sekä tekijänoikeuskorvausten (Teosto) että esittäjäkorvausten (Gramex) maksamista. Nyrkkisääntö on, että Gramexiin ja Teostoon tulee ottaa yhteyttä, kun käyttää musiikkia, joka on äänitteellä. Jos käyttää vain ns. live-musiikkia, esimerkiksi järjestää konsertin, on otettava yhteys ainoastaan Teostoon.

Gramex ry on esittävien taiteilijoiden ja äänitteiden tuottajien tekijänoikeusyhdistys eli se valvoo **äänitteiltä** soitettavaa musiikkia tapahtumissa. Korvaus maksetaan musiikin esittämisestä esimerkiksi ravintoloissa, julkisissa kulkuneuvoissa, virastoissa, työpaikoilla, kauppaliikkeissä ja yksittäisissä yleisötilaisuuksissa. Äänitemusiikin esittämisestä maksetaan korvaus riippumatta siitä, esitetäänkö musiikki radiosta, televisiosta, cd- tai kasettisoittimelta, tietokoneelta tms. Lisätietoja ja luvan hakeminen: <http://www.gramex.fi/?mid=159>

Mieti myös:

- Onko tapahtumaan odotettavissa ulkomaalaisia vieraita? → tulkkaus?
- Esiintyjistä ja VIP-vieraista huolehtiminen.
- back-stage / tarvittavat tilat esiintyjille ja artisteille.
- Stagemanagerin tarve?

Teosto on Säveltäjien tekijänoikeustoimisto. Teoston lupa tarvitaan elävän ns. live-musiikin esittämiseen. Lupa on tarpeen riippumatta siitä, onko tilaisuus maksullinen vai maksuton. Lupa on hankittava ennen tilaisuuden järjestämistä. Tapahtuman jälkeen toimitetaan yleisömäärä- ja lipputulotiedot sekä ohjelmointi Teostolle, mikäli artisti/ohjelmatoimisto ei sitä tee. Lisätietoja ja luvan hakeminen <http://www.teosto.fi/fi/tapahtumat.html>

Kuvaston lupaa tarvitset, jos tapahtumassa on esillä kotimaisten tai ulkomaisia kuvataiteen tai taidevalokuvien kopioita ja kuvia. <http://www.kuvastory.fi>

Kopioston puoleen käännytään, mikäli käytetään valokopioita tekijäsuojatuista kirjoista tai teoksista. <http://www.kopiosto.fi/>

3. YHTEISTYÖKUMPPANIT JA SIDOSRYHMÄT

Suunnitteluvaiheen yhteydessä pohditaan tapahtumaan sopivia yhteistyökumppaneita. Ennen kuin tapahtuma pystytään toteuttamaan, tarvitaan siihen usein monia erilaisia alihankkijoita ja yhteistyökumppaneita. Tapahtumaan voidaan tarvita alihankkijoiksi esim. cateringpalvelu, esitystekniikka, ensiapu jne. Oheisohjelman tuottajat, kuten esiintyjät, artistit ja puhujat muodostavat tapahtuman päänäyttämön, jolloin he ovat luonnollisesti tärkeitä sidosryhmiä. Rahoittajat ja sponsorit mahdollistavat korkeatasoisen tapahtuman tuottamisen.

Sponsorit

Monet tahot saattavat olla kiinnostuneita tulemaan yhteistyökumppaneiksi, ja tapahtuman kannattaakin ottaa yhteyttä mahdollisiin sopiviin yrityksiin ja yhteistyötahoihin hyvissä ajoin. Kannattaa miettiä, miten yhteistyö olisi kumpain osapuolta hyödyttävää ja tyydyttävää. Hyvin laadittu tapahtumasuunnitelma on yleensä paras mahdollinen apuväline lähestyttäessä sponsoriehdokkaita. Kannattaa miettiä valmiiksi selkeät vaihtoehdot; kuinka sponsori voi lisätä markkinointihyötyään tapahtuman aikana.

Monet yritykset antavat mieluummin tuotteitaan tavaralahjoituksena tapahtumaan, jolla he saavat vastavuoroisesti itselleen mainontaa ja mainostilaa sekä pääsylippuja tapahtumaan. Tapahtumaan kannattaa kutsua myös sellaisia sidosryhmiä, jotka voisivat jatkossa olla sponsoreita tai yhteistyöntekijöitä. Kannattaa kutsua myös alueen tiedotusvälineiden edustajia. Yhteistyökumppanit ja muut avustajat tulee muistaa mainita ilmoituksissa sekä mainonnassa.

Mainostoimisto ja markkinointimateriaalit

Markkinointiin ja tiedottamiseen on syytä paneutua huolellisesti, ainakin jos tapahtumalla on taloudellisia odotuksia tai riskejä. Kannattaa harkita ammattilaisavun käyttämistä esim. viestintämateriaalin suunnittelemiseen, Internet-sivujen luomiseen ja ylläpitämiseen tai suoramarkkinoinnin hoitamiseen, mikäli tapahtumaorganisaation omat vahvuudet ovat jollain muulla alalla.

Tilapäisrakenteet

Tapahtuman teema ja tilaisuuden pitopaikka määrittelevät, minkälaisia rakenteita ja kalusteita tapahtuma tarvitsee. Yleisilmettä ja tapahtumatilan tunnelmaa voidaan muuttaa helposti eri somistusratkaisuilla. Tilapäisiä rakenteita ja somistusta mietittäessä on syytä pitää mielessä turvallisuusnäkökohdat, joita ovat esimerkiksi varauloskäynnit, poistumistiet sekä materiaalien palosuojaus.

Kannattaa tiedustella rakenteiden, opasteiden, kalusteiden ym. lainausmahdollisuutta Lahden kaupungilta ja muilta tahoilta.

Materiaalien ja ohjelman jako

- Tapahtuman ohjelma ja aikataulu osallistujille (myös vierailijakielillä)
- Ohjelman kulku ja tärkeät asiat työntekijöille
- Isommissa tapahtumissa alueen pohjapiirros

Ruoka- ja juomatarjoilu

Jos tapahtuma on iso tai omat resurssit eivät riitä ruoka- ja juomatarjoilun hoitamiseen, kannattaa harkita toiminnan vuokraamista jollekin alan ammattilaiselle. Pitopalveluyrittäjä huolehtii tarvittaessa ruoasta, kuljetuksista, tarjoilusta, somistuksesta, astioista, tiskauksesta ja loppusiivouksesta. Tapahtuman luonteen mukaisesti suunnitellaan tapahtumaan sopivaa ruokaa ja juomaa ja arvioidaan sen kulutusta. Muonituksen voi järjestää myös kokonaan tai osittain itse, jos sopivaa ja asiasta innostunutta väkeä omasta takaa on. Tällöin on varmistettava, että toimitaan elintarvikehygienian säännösten mukaisesti.

Talkooväen ja alihankkijoiden muonitus olisi hyvä järjestää omassa paikassaan, esim. taukopisteessä. Ruoka ja kahvi ovat talkoolaisille annettu palkka työsuorituksesta, joten sen maittavuuteen kannattaa panostaa. Erikoisruokavaliot kannattaa muistaa huomioida.

Esiintyjien ja artistien ruokailu voidaan järjestää samassa pisteessä työntekijöiden kanssa tai erikseen esim. backstagella. Mikäli tapahtumassa on VIP-tai muita tärkeitä sidosryhmävieraita, suunnittele miten ja missä tilassa heidän ruoka- ja juomatarjoilu järjestetään. Alan ammattilaiset osaavat ehdottaa ja toteuttaa näytäviä ja hyvän makuisia tarjoiluja, joten ei kannata epäröidä pyytää tarjousta heiltä.

Tarvittavien raaka-aineiden ja valmisteiden menekkiä on vaikea arvioida. Lähtökohtainen ajatus kuitenkin on, että pitkäkestoisissa tapahtumissa ihmisten on jossakin vaiheessa syötävä ja juotava. Menekin arvioinnissa kannattaa miettiä, koska tilaisuus alkaa ja päättyy, onko tapahtumaan mahdollista tuoda omia eväitä tai juotavia, onko lähistöllä

Pääsyliput

- Lipunmyynti kanavat
- Lipuntarkastus
- Pääsylipputulot
- vapaat / VIP (lista)
- Akkreditointi
- Kulkuluvat kaikille tarvitseville

ruokailumahdollisuuksia, tapahtuman teema jne. Epävarmuustekijöistä huolimatta kannattaa varmistaa ruuan ja juoman riittävyys. Hyvin toimivalla ja houkuttelevalla ruoka- ja juomatarjoilulla voidaan saada aikaan hyvä tuotto.

Esitystekniikka (valaistus ja äänentoistolaitteet)

Tapahtumaan tarvitaan yleensä äänentoistolaitteet. Pääperiaate on, että esiintyjillä on lavalla tarvittava soitinkalusto (backline) ja järjestäjän pitää hankkia/vuokrata paikalle PA-kamat (äänentoistolaitteet, ääni/valo-ohjauspöytä sekä äänitekniikko). Vuokraus kannattaa tehdä hyvissä ajoin ja varmistaa, että laitteet ovat ajoissa paikan päällä. Ota aikataulussa huomioon soundchekit, purkuajat, teknikon tauot jne. ja mieti, missä järjestyksessä asiat pitää tehdä. Etenkin jos tapahtumassa on useita esiintyjä peräjälkeen.

Suomessa on useita yrityksiä, jotka ovat erikoistuneet nimenomaan esitystekniikan ja visualisoinnin suunnitteluun ja välineistön vuokraamiseen. Valaistusalan ammattilaisen kanssa voi suunnitella tapahtumaan sopivaa tunnelmaa.

Valaistus- ja äänentoistolaitteistot kuluttavat runsaasti sähköä, joten sitä on saatava riittävästi ja turvallisesti. Sähkön riittävän syötön voi tarkistaa syötön paikalliselta sähköyhtiöltä tai henkilöltä, joka tuntee tapahtumatilan tekniset valmiudet. Meluilmoitus tehdään Lahden Seudun ympäristöpalveluun.

Lahden Messut Oy vuokraa kalusteita, tekniikkaa ja tiloja yleisötapahtumiin. Salpausselänkatu 7, 15140 Lahti. Tekninen päällikkö Juha Behm Puh. (03) 525 8217 tai 040 504 2172.

Sähköagentti Oy. Ääni- ja valolaitteiden vuokraus ja myynti. Moisionk. 6, 15100 Lahti. puh. 050-552 8500 tai (03) 733 0315.

Tmi Veka Salminen Äänitekniikka. p. 0400 837 588.

Mikko Skyttä, Rockvalot. Lahti p. 044 591 0758

Pro Rentals Oy. Ääni- ja valotekniikka. Juha Jäppinen p. 0400 918 818.

ValoJuha, Valaistuspalvelut. Juha Kiuru p. 040 844 92 86.

Yhteistyökumppaneiden kanssa tehtävät sopimukset

Esiintyjäsopimuksen voi tehdä suoraan esiintyjän tai ohjelmatoimiston kanssa. Yleisimmin tapahtumajärjestäjät tekevät sopimukset ohjelmatoimistojen kanssa, jolloin toimisto vastaa velvoitteista suhteessa esiintyjään ja voidaan olla varmoja esityksen laadusta ja tasosta. Suomessa ohjelmatoimistot ovat järjestäytyneet Ohjelmatoimistojen Liitoksi. Liiton jäsenyritykset edustavat 75–80 % kotimaisen tanssi-, iskelmä- ja rockmusiikin keikkamyynnin euromääristä. Liitto järjestää myös itse tapahtumia ja tilaisuuksia.

Tehtiinpä esiintymisvarauksia kenen kanssa hyvänsä, kirjallisen sopimuksen laatiminen on aina välttämätöntä. Esiintymissopimus sisältää suunnilleen samat tiedot kuin yleiset sopimusmallit. Esiintymissopimusmalli on saatavilla esim. Muusikkojen liiton verkkosivuilta.

Mikäli myynti- tai esittelypaikkoja luovutetaan ulkopuolisille myyjille, tulee sopia, maksavatko myyjät kiinteän vai provisiopohjaisen palkkion. Esim. ruoka- ja juomatarjoilun antamisessa ulkopuolisille tuottajille tulee sopia, maksaako järjestävä yhteisö tuotto-osuuteen perustuvan palkkion tapahtumajärjestäjälle vai onko palkkio kiinteä summa.

Kuljetus- ja liikennepalvelut

Etukäteen kannattaa miettiä järkevin tapa hoitaa niin tavara- kuin henkilökuljetukset tapahtumapaikalle. Onko organisaatiolla itsellään tarvittava kuljetuskalusto vai olisiko paikalliselta autoliikkeeltä mahdollista saada sponsorointina auto lainaksi vai vuokrataanko auto(t)?

Esiintyjät ja ohjelmat

Ohjelmatoimistojen liiton sivuilta näkee lähes kaikki suomalaiset artistit, bändit, taikurit, imitaattorit, esiintyjät ja juontajat, joita ohjelmatoimistoilla on tarjolla. <http://www.huviavain.fi/>. Suomalaiset bändit ja artistit löydät osoitteesta: www.bandirekisteri.com Puhujia löydät Internet-osoitteesta: www.speakersforum.fi

Siivous

Tapahtumatilojen ja alueen siisteys on erittäin tärkeä tapahtuman ulkoisen imagon kannalta. Siivouksen suunnittelu ja organisointi kannattaa aloittaa hyvissä ajoin, ja on mietittävä, pystytäänkö siivous hoitamaan itse vai ostetaanko palvelu siivousalan ammattilaiselta. Katso myös jätehuolto ja siirrettävät wc:t.

4. LAHDEN ALUEEN PALVELUTARJONTA

- **MAJOITUS**

Hotellit

Alex Park, puh. (03) 525 11

Cumulus, puh. (03) 813 711

Kauppahotelli Grand, puh. (03) 54 400

Kumpeli, Heinola (03) 715 8214

Sokos Hotel, Lahden Seurahuone, puh. (03) 85 111

Messilä, puh. (03) 86 011

Musta Kissa, puh. (03) 85 122

Salpaus, puh. (03) 339 39 11

PHKK- Huoneistohotelli, Puh. (03) 828 3542, 828 10, 050 526 5995

- **KONGRESSI JA MESSUKESKUKSET**

Lahden Sibeliustalo

Ankkurikatu 7,

Puh. (03) 814 2811/ myyntisihteeri Leena Permanto,

(03) 814 2812/ kongressipäällikkö Anu Kärkkäinen

Pääsaliin 1250 henkilöä

tasokkaita kokoustiloja ja ryhmätyöhuoneita

Saunakabinetti, näyttely ja juhlatiloja

Täydellinen kokousvarustus ja simultaanitulkkaus väh. neljälle kielelle.

ravintola –ja ohjelmapalvelut

Kongressikeskus Fellmanni

Kirkkokatu 27, 15140 Lahti

Myyntipalvelu Puh. (03) 828 3810, (03) 828 3811, fellmanni@lamk.fi

Tasokkaat kokoustilat ja -tekniikka sekä ravintolapalvelut 100-500:lle henkilölle.

Lahden Messut Oy

Salpausselänkatu 7, PL 106, 15140 Lahti

Puh. (03) 525 820

Useita erikokoisia messu-, -näyttely- ja kokoustiloja. Esiintymislavoja 2-450 m²,

näyttelytekniikka ja tekninen palvelu myös muihin tiloihin. Lahti Halli tarjoaa puitteet

jopa 3000 hengen kongresseille tai vaikuttaville iltatapahtumille.

- **KOKOUS-JA JUHLATILAT**

Harjula-keskus

Harjulankatu 7, 15150 Lahti, Puh. (03) 8725 130

Messilän kartano

Messiläntie 308, Messilä. Puh. (03) 860 11

Hotelli Tallukka, Tallukantie 1, 17200 Vääksy

Puh. (03) 888 81. sales@tallukka.fi

Hotelli Kumpeli, Muonamiehenkatu 3, 18100 Heinola

Puh. (03) 715 8214. hotelli@kumpeli.fi

- **HYVINVOINTI – JA LIIKUNTAKESKUKSET**

Suomen Urheiluopisto/ Vierumäki Country Club. Puh. (03) 8424 11.
Urheiluopistontie 373, 19120 Vierumäki.

Liikuntakeskus Pajulahti, Pajulahdentie 167, 15560 Nastola
Puh. (03) 885 511, (03) 885 5200/ myyntipalvelu. asiakaspalvelu@pajulahti.com

- **ERÄ-JA MAASEUTUKOKOUKSET**

Hollolan Hirvi Maatilaravintola ja -panimo
Aikkalantie 37, 15880 Hollola. Puh. (03) 780 0552, 040 505 3357

Lehmonkärki, Asikkala
Puh. (03) 7666 330, (03) 7666 478. Ari Yrjölä p. 0500 444 177. Marjo Yrjölä
puh. 050 550 1776. lehmonkarki@lehmonkarki.fi

Matkailutila Tulimäki, Huhdintie 99, 16800 Hämeenkoski
Puh. (03) 764 1693, 0400 716 080, 040 595 2483. tulimaki@phnet.fi

Rälssihovi, Jump Up Jyrki Helminen Oy
sintie 300, 16710 Hollola kk. Puh. 044 760 1114

Räls-

- **TELTAT**

Stopteltat Oy, teltat, kalusteet, katsomot, somisteet, valot, esiintymislavast, narikat.
Ravitie 3, 16300 Orimattila. Puh. 020 747 9454. www.stopteltat.fi

Asikkalan telttapalvelu. Matti Raunio puh. 044-327 8831. www.telttapalvelu.net.

- **PAINOTALOJA**

Ecapaino puh. (03) 782 98 21
Esa Print Oy puh. (03) 583 96 00
Markprint Oy puh. (03) 882 280
Salpausselän Kirjapaino (03) 871 600
Lahden kaupungin Painatuskeskus: Rauhankatu 2, 4. kerros. Puh. 814 11 (vaihte)
Painotyöt ja toimisto: Puh. 814 2249. e-mail: painatus@lahti.fi

- **LIKELAHJAT**

MN-markkinointi, puh. (03) 524 24 00
Mastermark, puh. (03) 781 87 94
KB-Tuote, puh. (03) 752 53 25
Tuoterengas puh. (03) 828 39 09

- **VALOKUVAUS**

Valokuvaamot
Muotoiluinstituutti, valokuvausosasto
Tekniikan Laitoksen opiskelijoiden kamerakerho

- **VIDEOKUVAUS**

Muotoilu-instituutti, video ja elokuvailmaisun osasto
Videomakers Lahti Oy, Puh. (03) 751 2286.

- **TARJOILUT**

Amica-ravintolat, puh. (03) 507 6227
Fellmanni, puh. (03) 828 38 10
Sodexho-ravintolat, puh. (03) 734 74 73

Harjulan kestopalvelut / Harjula-keskus, Puh. (03) 8725 130
Ruokamiehet Oy, puh. 0500 897 797.
Mukkulan Kartano/ Mukkulan matkailukeskus, Puh.(03) 874 140
sekä muut Lahden alueen ravintolat ja kahvilat.

- **TYÖVOIMA**

Lahden ammattikorkeakoulun opiskelijakunta -LAMKO ry, puh. (03) 828 20 59
Urheilujärjestöt, seurat, yhdistykset.

- **KOPIOINTI**

Lahti-Kopio, puh. (03) 875 520.
Tuotepaino, puh. (03) 553 26 00
Heinolan Kopiokolmio Oy, puh. (03) 715 5151
Tukkupalvelu Lyytikäinen M. puh. (03) 751 20 21

- **KORISTELU**

Kukkatarha Koskinen, puh. (03) 733 32 00
Kukkatalo Töyrylä puh. (03) 753 66 79
Möysän puutarha, puh. (03) 7333 565

- **MAINOSTOIMISTOT**

Mainostuotanto Meteori, Matti Mäkinen puh. (044) 0708 092
Mainostalo Finnkilpi puh.(03) 714 2435
Grafiina, puh. 040-822 5326.

- **KILPIÄ JA OPASTEITA**

Finnmareka Oy.Patokoskenkatu, Lahti. www.finnmareka.fi Puh. (03) 735 4931

- **TULKKAUS-JA OPASTUSPALVELUT**

Lahden Attaseakerho Ry. puh.? Sähköposti:attaseat.lahti@pp.phnet.fi
Lahden Seudun tulkikeskus, puh. (03) 818 3282

- **OHEIS-OHJELMAT JA OHJELMAPALVELUT**

4Action, Vesa Mäkinen Puh. 050 380 3971

Liikuntamatkailua, ohjattua liikuntaa, kuntotestausta, harjoitusohjelmia sekä Liikunta- ja virkistyspäiviä.

4event Oy, Puh. (03) 567 2200. Valtakunnallisesti toimiva yritysten henkilöstön sekä asiakkaiden hyvinvoinnin kehittämiseen keskittyvä yritys.

Action Activities Hollola, Puh. (03) 780 4505, 0400 840 256.
Ohjattuja luontoaktiviteetteja ja ohjelmapalveluita ryhmille.

All Wild Adventures, Puh. (03) 877 6767, 764 1771, 0400 200 115
ohjelma- ja elämyspalvelut ympärivuotisesti sisältäen kuljetukset,
kokoustilat, ruokailut, majoitukset ja oheishjelmat.

Camping Messilä puh. (03) 753 7006

Elämyksiä ja harrastusmahdollisuuksia koko perheelle vuoden ympäri, mm. moottori-
kelkkasafarit sekä liikunta- ja pyöräilytapahtumat.

Jump Up, Messilä, Puh. (03) 86 011, 044 7601 114.

Värikkäitä vapaa-ajan villityksiä, mm. moottorikelkka- ja mönkijäsafarit.

Ohjelma-akseli promoter agency, Puh. (03) 782 8802

Tapahtumatuotantoon ja -tekniikkaan erikoistunut yritys. Yritysjuhlat, yleisötilaisuudet, festivaalit, messut, konsertit ja henkilöstöjuhlat.

Outdoor Adventure Service, Puh. 040 583 6833

seikkailut, erävaellukset, arktiset vaellukset, laskeutuminen, eräkokkipalvelu, koulutukset ja luennot.

Q-link Oy , Puh. (03) 8424 5555

Outdoor-tuotteet ovat räätälöityjä ja testattuja, korkealaatuisia ohjelmapalveluita erityisesti yritysten henkilöstön ja businessasiakkaiden käyttöön.

Seikkailutoimisto Basecamp Cafe, Puh. 040 523 0970

Räätälöidyt tapahtumat: värikuulasota, ilmatyynyalussafari ja köysiseikkailua Lahden radiomastossa.

Sierra Ohjelmapalvelut Oy, Puh. (03) 7803 761, 0400 716 140

Ammattitaidolla musiikkia, esiintyjä, ohjelmaa sekä teltat, kalusteet ja juhlapaikat.

Suomen Urheiluopisto Vierumäki. Puh.(03) 8424 11.

Monipuoliset liikuntamahdollisuudet ja oheispalveluja. Ratsastusta islanninhevosilla ja elämysretkiä.

T2 Elämyspalvelut Oy, Hollola. Puh. 040 539 5824

Elämykselliset virkistys- ja elämystapahtumat, yhdessä muiden alueen palveluiden kanssa.

- **OPASTUSPALVELUT**

Lahden seudun oppaat

Opastuksen kesto ja kohteet suunnitellaan tilaajan toiveiden mukaan. Opastuskielet suomi, englanti, ruotsi, saksa, venäjä, viro.

Lisätietoja: Lahti Travel Oy, Puh. 0207 281 750

- **KULJETUS**

Elorannan Liikenne Oy, puh. (03) 787 31 91

Koiviston Auto Oy, puh. (03) 58 311

Lehtimäen Liikenne, Puh. (03) 752 34 23

Reissu Ruoti, puh. (03) 787 81 20

Lisää palveluntarjoajia ja lisätietoja www.lahtitravel.fi

Päijät-Hämeen yrityshakemisto www.erkki.info/

Päivitykset ja palaute: